

Møte torsdag den 20. november 2014 kl. 10

President: Marit Nybakk

Dagsorden (nr. 17):

1. Redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker av ministeren ved Statsministerens kontor for samordning av EØS-saker og forholdet til EU
2. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i plan- og bygningsloven (forenklinger mv. i plandelen) (Innst. 47 L (2014–2015), jf. Prop. 121 L (2013–2014))
3. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven (Innst. 46 L (2014–2015), jf. Prop. 4 L (2014–2015))
4. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentanten Rasmus Hansson om en norsk klimaprosent (Innst. 44 S (2014–2015), jf. Dokument 8:64 S (2013–2014))
5. Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, André N. Skjelstad og Terje Breivik om Direktoratet for forvaltning og IKTs (Difis) rolle for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser (Innst. 45 S (2014–2015), jf. Dokument 8:91 S (2013–2014))
6. Interpellasjon fra representanten Karin Andersen til justis- og beredskapsministeren:

«For andre gang rulles det opp en sak om drap på barn, der politiet har lagt saken vekk med begrunnelsen at de små barna har skadet seg selv til døde. Kun takket være at familiene ikke gir opp, blir sakene gjenopptatt, én med fellende dom, én med antatt gjerningsmann. Det er lett å få en vond følelse av at politiet tar for lett på saker om vold mot barn, og det kan vi ikke leve med. Ingen av begrunnelsene som er kommet offentlig for henleggelse i saken om den 8 år gamle jenta fra Sotra, virker troverdige.

Hvilke holdninger til og kompetanse på vold mot barn og vold i familier er det i politiet, hva slags mangler er det i rutiner, metoder og instruksjoner som kan føre til slike henleggelse, og hvordan vil justisministeren sikre at saken om 8-åringen får konsekvenser for de ansvarlige for en feilaktig henleggelse og sikre at politiet i framtiden prioriterer voldssaker mot barn, kompetanse i alle ledd og etterforskning av høyeste kvalitet?»
7. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant
Harald Hove*

Presidenten: Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant Harald Hove døde 21. juli, 65 år gammel. Han representerte Venstre og Hordaland og møtte som fast representant i perioden 1997–2000. Han satt i utenrikskomiteen og var medlem

av Stortingets delegasjon til Nordisk råd. Han var også medlem av Europautvalget.

Hove var utdannet jurist fra Universitetet i Bergen. De første årene etter studiet var han førsteamanuensis ved Universitetet i Bergen, før han startet sin egen advokatvirksomhet i 1989. Hans spesialfelt var offentlig rett og barnevern, og han var medforfatter av flere utredninger og fagbøker på disse områdene. Han var også seniorforeleser ved Universitetet i Bergen.

Hove var aktiv i Venstre og i norsk politikk på alle nivåer. Han møtte tre perioder i fylkestinget, flere år som leder av fylkestingsgruppen, og han var i mange år en aktiv kommunepolitiker i hjembyen Bergen. Han hadde i tillegg en lang rekke organisatoriske verv, bl.a. var han leder for Hordaland Venstre i fire år. Han var også leder eller medlem i et utall ulike programkomiteer, i tillegg til å ha en rekke politiske verv i Venstre. Under og etter valgkampen i 1993 spilte han en uvurderlig rolle som sentral rådgiver og aktør. Resultatet av dette arbeidet førte til at Norges eldste parti igjen ble representert på Stortinget, etter to perioder utenfor.

Hove hadde også en rekke offentlige verv og satt bl.a. som medlem i Opplæringsutvalget og i Valglovutvalget. Han var medlem i utvalget for å utrede Stortingets kontrollfunksjon i 2001–2002. I 2001–2003 ledet han det regjeringssoppnevnte Offentlighetsutvalget. Her fikk han kombinert sitt politiske engasjement for offentlighet og åpenhet med juridisk kunnskap på høyt nivå. Utvalgets innstilling ble i all hovedsak vedtatt av Stortinget og er i det store og hele fremdeles gjeldende rett. I 2008–2009 ledet han Adopsjonsutvalget, som skulle foreta en helhetlig gjennomgang av adopsjonspolitikken.

Hove hadde et stort engasjement for demokrati, toleranse og bekjempelse av urettferdighet, både nasjonalt og internasjonalt. Han hadde en spesiell evne til å belyse en sak fra flere sider. På Stortinget kom egenskapene som tilførte enhver debatt konstruktive innspill og kloke betraktninger, til sin absolutte rett. Harald Hove var et varmt og sosialt menneske, som hele livet viste omsorg for menneskene rundt seg. Han var begavet med en sjelden evne til å få samtalepartneren til å føle seg i sentrum, og han hadde et smittende og godt humør. Hove var en person med stor arbeidsglede og arbeidskapasitet, og han hadde stor livsglede.

Vi lyser fred over Harald Hoves minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Representantene Marianne Aasen, Gunnar Gundersen, Geir S. Toskedal, Sveinung Rotevatn og Svein Roald Hansen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Rasmus Hansson vil framsette et representantforslag.

Rasmus Hansson (MDG) [10:07:27]: På vegne av stortingsrepresentantene Eva Kristin Hansen, Åsmund Aukrust og meg selv har jeg gleden av å legge fram et

forslag om å videreutvikle indikatorene for bærekraftig utvikling.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:07:57]

Redegjørelse om viktige EU- og EØS-saker av ministeren ved Statsministerens kontor for samordning av EØS-saker og forholdet til EU

Presidenten: Dette må være den lengste tittelen i regjeringen, tror presidenten.

Presidenten gir da ordet til statsråd Vidar Helgesen.

Statsråd Vidar Helgesen [10:08:37]: Da folks ønske om frihet rev Berlinmuren for 25 år siden, forandret det Europa – og Norge. Vi visste ikke i november 1989 hvilken retning utviklingen ville ta. Dramatiske forandringer er lettere å forstå i ettertid.

I dag står vi igjen ved et historisk tidsskille i Europa. Men nå konfronteres et folks ønske om frihet med militære maktmidler, og andre land utsettes for provokasjoner og grensekrenkinger. Europa er omkranset av ustabilitet og konflikt både i øst og i sør og er dessuten preget av store interne problemer. Vi vet ikke i dag hvordan Europa ser ut om 25 år, men vi vet at tunge norske interesser står på spill, og vi vet at ikke noe samarbeid vil være viktigere for Norges fremtid enn samarbeidet med EU. Det er derfor norsk utenrikspolitikk begynner i Europa.

Regjeringens strategi for samarbeidet med EU i perioden 2014–2017 viser at det er stort samsvar mellom det som er viktig for Norge, og det som er viktig for EU. EU- og EØS-spørsmål berører store deler av det norske samfunn og alle politikkområder. Vi har etablert regjeringens europautvalg for å sikre en sterk forankring og koordinering av EU/EØS-saker mellom berørte statsråder og departementer i de viktigste europapolitiske spørsmålene:

Hva må til for å skape vekst og sysselsetting? Hvordan bidra til å utvikle et digitalt indre marked og en moderne digital økonomi som fremmer både industri og forbrukersyn? Hvordan kan norsk næringsliv og forskningsmiljøer være med blant de fremste til å videreutvikle fremtidig innovasjons- og konkuranseevne? Hvordan skal Europa møte migrasjonsutfordringene? Hvordan skal vi bygge Europas felles sikkerhet i en farligere tid? Dette er viktige spørsmål for Norge og Europa, og i de kommende månedene vil EU arbeide med å gi sitt svar på dem. EUs nye ledelse er nå i gang med å utforme sitt arbeidsprogram. Det er viktig for norske interesser at vi gir innspill i denne prosessen.

Fire nyvinninger i det nye kommisjonsoppsettet er verdt å merke seg. For det første opprettes en ny stilling som første visepresident, med bl.a. ansvar for bedre regulering og mindre byråkrati. Dette er sentralt også sett med norske øyne. For et par måneder siden ble EU-regelverk

nr. 10 000 tatt inn i EØS-avtalen. Det forteller at vi er tjent med at EU vedtar smarte regler. Vi støtter kommisjonspresident Junckers programerklæring om at EU bør være stor på de store tingene, mindre på de små tingene.

For det andre har syv visepresidenter fått et koordineringsansvar for større politikkområder. Med ledende europeiske politikere som ansvarlige kan vi forvente mer initiativkraft på områder som er viktige også for Norge.

For det tredje ser vi nye sammensetninger av porteføljer på områder som er særlig viktige for Norge. En kommissær skal se energi- og klimapolitikk i sammenheng og samarbeide med én visepresident når det gjelder energiunionen, og med en annen om bærekraftig utvikling. Miljø slås sammen med maritime spørsmål og fiskeripolitikk.

For det fjerde vil kommissær Johannes Hahn, som har fått ansvaret for naboskapspolitikken og utvidelsesforhandlinger, også få en rolle når det gjelder forholdet til EFTA-/EØS-landene. Hahn vil derfor bli en viktig kontakt for Norge.

Det gjenstår å se hvordan disse organisatoriske grepene vil slå ut i praksis. Det er viktig og riktig å se ulike politikkområder i sammenheng. Men den nye strukturen fjerner EU enda lenger fra strukturen i EØS-avtalen, som jo er tuftet på EUs gamle søylestruktur.

EØS-avtalen er hjørnesteinen i norsk europapolitikk, men den er en hjørnestein i en bygning som er under stadig ombygging. For å holde liv i avtalen må vi knytte gode kontakter både med de nye kommissærene og med det nye Europaparlamentet og dessuten holde god bilateral kontakt med sentrale EU-land

Vårt omfattende samarbeid med Tyskland er viktig. Vi trapper nå også opp samarbeidet med Polen. Regjeringen ønsker å bruke det nordiske samarbeidet og det nordisk-baltiske samarbeidet mer aktivt i europapolitikken. Den baltiske dimensjonen blir ikke minst viktig under det kommende latviske EU-formannskapet.

I et Europa som er omgitt av usikkerhet og med store interne problemer, er den nordisk-baltiske regionen en suksesshistorie. Vi har vist evne til å reformere også i gode tider og bygge opp sterke og bærekraftige økonomier. Vi har et økonomisk og politisk verdifelleskap som også er et praktisk arbeidsfelleskap. Den nye sikkerhetspolitiske situasjonen styrker betydningen av nordisk-baltisk samarbeid også på det utenriks- og forsvarspolitiske området.

De nordiske statsministrene har erklært at de ønsker en tettere koordinering i europaspørsmål. Samarbeidsministrene har vedtatt en reform av Nordisk ministerråd for å styrke samarbeidet om internasjonale spørsmål, herunder EU/EØS. På norsk initiativ holdt vi under Nordisk råds sesjon i oktober det første nordiske europaministtermøtet. Vi er enige om at Norden har viktige bidrag å gi til det europeiske samarbeidet. Det gjelder ikke minst bidrag til å fremme vekst, sysselsetting og innovasjon.

Til EU-toppmøtet 18. desember forventes det at stats- og regjeringssjefene får seg forelagt et forslag om en omfattende investeringspakke. Vi arbeider for at disse investeringene i størst mulig grad samsvarer med våre interesser, ikke minst ettersom energinfrastruktur og satsing på fornybar energi er ventet å bli viktige elementer i pakken.

I tillegg har president Juncker satt som mål at kommisjonen i april 2015 skal legge frem en omfattende pakke som skal lede frem til et digitalt fellesmarked. Dette blir en viktig fremtidssatsing også for Norge, som gjennom EØS-avtalen blir en del av dette markedet.

Når Europa trenger ny vekst, er det ikke minst fordi det er stor økonomisk og sosial ulikhet innad i EU. EØS-finansieringsordningene bidrar til å redusere forskjeller i Europa. Ungdomsledighet og svak økonomisk utvikling preger mange av mottakerlandene. Regjeringen ønsker derfor særlig å styrke satsingen på utdanning og forskning, innovasjon, entreprenørskap, klima, energi og miljø i neste programperiode.

Etter et lengre opphold i forhandlingene om nye EØS-midler har det nylig vært kontakt mellom partene. Avstanden mellom partene er fortsatt meget stor.

Forhandlingene om nye EØS-midler foregår parallelt med forhandlinger om markedsadgang for fisk. Norge har tradisjonelt bare fått små forbedringer i markedsadgangen gjennom forhandlingene med EU. For regjeringen er det svært viktig å sikre bedre markedsadgang for sjømatnæringen. Vi har understreket overfor EU at videreføring av EØS-bidragene forutsetter tilfredsstillende løsninger for fisk.

Vi står nå foran ytterligere en forhandlingsprosess med EU. EØS-avtalens artikkel 19 forplikter partene til gradvis økt handel med landbruksprodukter, innenfor rammene av partenes respektive landbrukspolitikker. EU har nå vedtatt sitt mandat for forhandlingene, og vi venter at disse vil bli innledet rett etter nyttår.

Den nye forhandlingsrunden bunner i en enighet fra 2012, da Norge gikk med på et krav fra EU om å forberede en ny artikkel 19-runde. EUs krav var en direkte konsekvens av den omleggingen av det norske tollregimet som fant sted kort tid etter avslutningen av den forrige artikkel 19-runden.

Vi forventer på den bakgrunn omfattende og offensive krav fra EU, krav som trolig vil berøre sensitive produkter for Norge. Regjeringen vil starte arbeidet med et norsk tilbud så snart vi har fått EUs krav på bordet. I sitt forbedrende arbeid vil regjeringen også søke å ivareta forbrukerinteresser og aspekter som kan styrke mangfoldet i det norske matmarkedet.

En av Norges største fremtidssatsinger er den investeringen vi frem til 2020 vil gjøre med nærmere 26 mrd. kr i historiens største forsknings- og innovasjonsprogram, Horisont 2020. Det totale budsjettet er på 600 mrd. kr over syv år. Dette gir oss tilgang til omfattende ressurser og verdensledende nettverk som styrker våre egne forsknings-, utdannings- og innovasjonssatsinger.

I år har to nordmenn blitt tildelt Nobelprisen i medisin. Deres suksess og den nasjonale stolthet vi kjenner over den suksessen, begynte med to skarpe hjerner, EU-nettverk og EU-midler.

Skal vi dra nytte av mulighetene i Horisont 2020, forutsetter det en aktiv innsats fra norsk side. I forslag til statsbudsjett for 2015 har vi foreslått å bruke 115 mill. kr mer på tiltak som skal sikre norsk deltakelse. Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning leg-

ger opp til en videre opptrapping av tiltakene frem mot 2018.

Selve formålet med EØS-avtalen er å sikre forutsigbare og mest mulig like konkurransevilkår i hele EØS-området. Dette er viktig for norsk næringsliv. Derfor gir regjeringen høy prioritet til arbeidet med aktiv og effektiv innlemmelse av nytt EU-regelverk for det indre marked i EØS-avtalen. Vi har i høst oppnådd en klar reduksjon i etterslepet, og vår målsetting er ytterligere reduksjoner fremover.

Men Norges evne til å håndtere etterslepet er bare én del av jobben. Vi er avhengige av at EFTA-partnerne våre og EU gjør det samme. Vi arbeider derfor aktivt overfor dem.

Et sentralt eksempel her er EUs tredje postdirektiv. Fra norsk side er vi beredt til å ta direktivet inn i EØS-avtalen, og Samferdselsdepartementet har sendt utkast til ny postlov og postforskrift på høring. Men vi har ennå ikke kunnet ta direktivet inn i EØS-avtalen på grunn av forsinkelser i prosessen på islandsk side.

Det samme gjelder pediatriforordningen, der et sentralt formål er å fremme utviklingen og godkjenningen av legemidler for barn. Også her har man kommet til enighet med EU om en løsning, men saken er for tiden uavklart på islandsk side.

Å holde EØS-avtalen oppdatert er viktig, men regjeringen vil gå enda lenger i innsatsen mot handelshindre. Sverige, Danmark, Nederland og Storbritannia leder an et foregangslandsinitiativ om forbedring av EUs indre marked. Målet er å redusere konkrete handelshindre innenfor rammen av dagens regelverk. Norge kommer til å slutte seg til dette initiativet. Vi ønsker å være et foregangsland i videreutviklingen av det indre marked.

En grunnleggende forutsetning for det indre marked er den frie bevegelse for personer. Hvis Europa skal gjenvinne konkurransekraft, trengs mer bevegelighet i arbeidsmarkedet. Her ligger Norge i europatoppen. Vel 7 pst. av alle sysselsatte i Norge er arbeidsinnvandrere fra EU/EØS-land.

Mens den frie bevegelsen er et overordnet EU-prinsipp, så er velferdsordninger nasjonalt bestemte. I dette skjæringspunktet oppstår det av og til spørsmål bl.a. knyttet til velferdsytelser som kan tas med ut av landet, og om ytelser til familiemedlemmer. Dette er blitt en politisk diskusjon i flere europeiske land, og enkelttilfeller har også blitt vurdert av EU-domstolen. Nylig kom en viktig prinsipiell avklaring i Dano-saken fra Tyskland, om at innvandrere som kun flytter for å motta sosialhjelp, ikke kan gjøre krav på økonomisk stønad til livsopphold i oppholdslandet. Dette er i tråd med vårt syn.

EUs byråer og tilsyn spiller en stadig viktigere rolle både i politikkkutforming og i gjennomføringen av regelverk i EU. Etter finanskrisen opprettet EU nye finanstilsyn. Disse har fått kompetanse til i helt spesielle tilfeller å fatte vedtak rettet enten mot medlemmenes nasjonale tilsynsmyndigheter eller mot markedsaktører. Slik overnasjonal myndighet er et viktig ris bak speilet for å unngå at enkeltland eller markedsaktører setter finansiell stabilitet på spill.

Når en rettsakt innebærer myndighetsoverføring, må vi grundig vurdere Grunnlovens grenser for overføring av

myndighet til internasjonale organisasjoner. Stortinget har i enkelte tidligere saker gitt samtykke til å avgi myndighet til EUs byråer og tilsyn. Dette har vært gjort etter Grunnloven § 26, ettersom myndigheten har vært ansett å være lite inngripende. I tilfeller hvor det er tale om mer enn lite inngripende overføring av myndighet til et organ som Norge er tilsluttet, kreves det samtykke fra Stortinget med tre fjerdedels flertall, jf. Grunnloven § 115. Det har bare vært nødvendig én gang; ved inngåelse av EØS-avtalen.

Justisdepartementets lovavdeling har kommet til at deler av finanstilsynenes kompetanse må anses å være mer enn lite inngripende. Det har derfor vært nødvendig å finne en løsning for EØS-/EFTA-statenes tilknytning til EUs finanstilsynsstruktur, uten at myndigheten overføres fra Norge til EUs finanstilsyn.

Etter intenst arbeid over flere år klarte finansministrene i Norge, Island og Liechtenstein i oktober å nå politisk enighet med EUs finansministre om prinsipper for hvordan rollen og oppgavene til EUs finanstilsyn kan tilpasses EØS-avtalen.

Finanstilsynsmodellen innebærer at bindende vedtak rettet mot Norge eller norske aktører fattes av EFTAs overvåkningsorgan ESA. Vi er tilfreds med at løsningen innebærer at overnasjonale vedtak fattes av vårt eget organ i EFTA-pilaren. Det legges opp til samarbeid mellom EU og EFTA-tilsynsorganene, med gjensidig deltakelse i hverandres forberedende arbeid og beslutningsprosesser. Vedtak som skal fattes av EFTAs overvåkningsorgan, vil baseres på et utkast fra EUs finanstilsyn. Det har vært viktig å finne en god løsning, av hensyn til viktige interesser i norsk finansnæring og norsk næringsliv og av hensyn til å videreføre et godt samarbeid om tilsyn med finansmarkedene i Europa. Regjeringen vil legge opp til en grundig behandling av saken i Stortinget.

EFTA-landene forhandler nå også om deltakelse i EUs energiregulatorbyrå ACER og telekommunikasjonsorganet BEREC. Dette er også svært viktige områder for Norge og norsk næringsliv. Vi legger ned et omfattende arbeid for å få best mulige løsninger her.

EØS-/EFTA-statenes tilknytning til ACER forhandles som en del av tredje energimarkedspakke. ACER er et byrå for samarbeid mellom de nasjonale energiregulatorne og står sentralt i arbeidet med å utvikle nytt regelverk for det indre energimarkedet. I tillegg er byrået gitt vedtakskompetanse på enkelte områder.

Vedtakskompetansen er imidlertid mer begrenset enn det som er tilfelle for EUs finanstilsyn. Ved uenighet knyttet til grensekryssende infrastruktur og visse tekniske spørsmål kan ACER fatte vedtak dersom de nasjonale regulatorne ikke er kommet til enighet, eller dersom de ønsker at ACER skal fatte vedtak. Regjeringen arbeider her for en to-pilarløsning, det vil si en løsning der eventuelle vedtak overfor den norske regulatoren, som er Norges vassdrags- og energidirektorat, skal treffes av et EFTA-organ.

BEREC er et uavhengig, rådgivende EU-organ innenfor elektronisk kommunikasjon. Det består av nasjonale tilsynsmyndigheter fra EU-landene. Her er vi uenige med EU om EØS-/EFTA-statenes deltakerrettigheter. EU

mener at forordningen selv klargjør spørsmålet ved at den innrømmer tredjeland kun en observatørrolle. Forordningen om BEREC er nå gjenstand for revisjon. Regjeringen ønsker at forordningen skal endres slik at EØS-/EFTA-statene gis fulle deltakerrettigheter, unntatt stemmerett.

Disse tre eksemplene viser at EUs byråer og tilsyn er vesentlig forskjellige når det gjelder rolle, funksjoner og myndighet. Norsk utgangspunkt er at vi vil forhandle hver sak om byråtilknytning for seg, avhengig av rollen og oppgavene til det enkelte byrå.

Det er i Norges interesse at Europa er preget av politisk stabilitet og sikkerhet på den ene siden og økonomisk dynamikk og vekstkraft på den andre siden. I dag går utviklingen dessverre i gal retning på begge fronter. Europa er utfordret både utenfra og innenfra og av både kortsiktige kriser og langsiktige trender.

En av de største er klima- og energiutfordringen. Den er nært knyttet til spørsmålet om europeisk konkurransekraft – og norsk konkurransekraft. Vi ser at mange land tar drastiske grep for å omstille seg. Tysklands «Energiewende» er en omfattende snuoperasjon, som har betydning langt ut over landets grenser. I Tyskland antas det at 50 pst. av elektrisitetsforsyningen vil komme fra fornybar energi om bare ti år.

EUs klima- og energipolitikk setter retningen og tempoet for overgangen til et lavutslippssamfunn i Europa. Derfor har regjeringen lagt stor vekt på – og stor arbeidsinnsats i – å bidra til EUs arbeid med klima- og energirammeverket mot 2030.

Vedtaket fra Det europeiske råd i oktober er godt for Europa og i stor grad i tråd med norske posisjoner. At EU har satt seg et mål om å redusere utslippene av klimagasser med minst 40 pst. innen 2030, er en viktig beskjed til omverdenen før neste års Paris-toppmøte. Norge argumenterte for at EU burde velge ett ambisiøst mål for reduksjoner i klimagassutslipp. EU valgte flere mål, men utslippsmålet står i en særstilling, fordi bare dette målet vil bli omsatt til bindende mål for medlemsstatene.

Vi arbeidet også for et strammere system for utslippskvoter. Vi er glade for at EU vedtok innstramminger, men vi vil arbeide for ytterligere reformer som kan bidra til en betydelig høyere kvotepris. Det vil gi incentiv til utvikling og bruk av ny teknologi.

Vi er enig med EU i at et velfungerende indre energimarked krever økt bygging av infrastruktur, ikke minst over grensene, og videre liberalisering av markedene for både elektrisitet og gass. Dette vil bidra til bedre utnyttelse av energiresursene og til økt energisikkerhet i Europa.

CO₂-fangst og -lagring er avgjørende om 2-gradersmålet skal nås, og vi har argumentert sterkt for videre satsing på CCS i Europa. Vi er derfor svært tilfreds med at det åpnes for støtte til videre utvikling og demonstrasjon av teknologien. Helst skulle vi sett et vedtak om at nye kullkraftverk ikke bør bygges uten CCS. Fra norsk side er vi villige til å vurdere hvordan EØS-midlene kan bidra til å få fortgang i teknologiutviklingen for CCS videre i Europa.

Norge spiller en sentral rolle for å bedre EUs energisikkerhet. Vi er en stor leverandør av olje og gass, men vi er også en stor fornybarnasjon. Sammenkoblingen av euro-

peiske kraftmarkeder er viktig, og vi har i høst gitt klar-signal for legging av elkabler til Storbritannia og Tyskland. I tillegg leverer norske selskaper gass med norske skip til den nye LNG-terminalen i Litauen og bidrar slik til både infrastrukturbygging og energisikkerhet.

Som en relevant og konstruktiv aktør i europeisk klima- og energipolitikk, har Norge blitt invitert til å delta i Green Growth Group. Gruppen består av de EU-land som har den mest offensive klimapolitikken, og blir en ny arena for å fremme norske interesser og synspunkter.

Energisikkerhet er det siste året blitt viktigere også på grunn av den sikkerhetspolitiske utviklingen. En mer selv-hevdende russisk utenrikspolitikk og betydelig økt rus-sisk militær kapasitet har ført til større uforutsigbarhet i Europa.

Det mest dramatiske uttrykket for dette er at Russland har tatt i bruk militære virkemidler for å oppnå politiske mål. De har annektert et annet lands territorium og bruker militære stråmenn for å destabilisere sitt naboland. Dette er gammeldags maktpolitikk, som ikke må få lov til å lykkes i Europa.

Den russiske adferden er blitt møtt med fasthet og sam-hold om grunnleggende prinsipper for internasjonalt sam-kvem – fra ukrainske myndigheter, EU, NATO, USA og Norge. Gjennom politiske, økonomiske og militære virke-midler er det blitt gjort klart overfor Russland at disse handlingene ikke aksepteres. De representerer klare brudd på folkeretten.

Russlands økende uforutsigbarhet vises også gjennom provokasjoner og suverenitetskrenkelser overfor land i våre nærområder. Særlig i Baltikum er det stor uro over Russlands handlinger, og disse landene tar derfor til orde for kraftigere reaksjoner fra EU overfor Russland. Regje-ringen legger vekt på tett politisk kontakt med de baltiske landene, og Norge deltar også i beroligelsestiltak i NATOs østlige medlemsland.

Vårt budskap til Russland er at vi ønsker et samarbeid i samsvar med internasjonale regler og prinsipper. Som naboland viderefører vi praktisk samarbeid med Rus-sland innenfor områder som felles fiskeriforvaltning, søk og redning og atomsikkerhet. Også samarbeidet på lokalt og regionalt nivå i nord, miljøsamarbeidet og folk-til-folk-samarbeidet søkes videreført.

De restriktive tiltakene som EU, Norge og andre land har innført mot Russland, markerer tydelig at Russlands handlinger er uakseptable. Samtidig lukkes ikke døren for fremtidig nedskalering dersom Russland endrer sin poli-tikk. I statsråd 10. oktober besluttet vi å skjerpe de norske tiltakene. Stortingets organer ble orientert i forkant, og til-takene følger samme mal som EUs. EU vurderer nå å la de restriktive tiltakene omfatte flere personer.

Vi ser at de restriktive tiltakene og de russiske impor-trestriksjonene er krevende og til tider smertefulle for Nor-ges og EUs næringsliv. Det kommer vi imidlertid ikke utenom siden alternativet – ikke å gjøre noe – åpner for langt dystre perspektiver for Europa og for europeisk sikkerhet.

For EU og for Norge er Ukraina en prøvestein på euro-peisk integrasjon og samarbeid. Her må EU kjenne sitt an-

svar. Inngåelsen av EUs assosierings- og frihandelsavtale med Ukraina er helt grunnleggende for landets europeiske integrasjon. Men den er også grunnleggende for troverdig-heten i det europeiske samarbeidet og for prinsippet om at et land må få velge sin egen internasjonale tilknytning.

Norge skal støtte opp om og bidra til et Ukraina tettere integrert i Europa. For to dager siden deltok jeg da stats-ministeren besøkte Ukraina – det første norske statsminis-terbesøket til landet noensinne. Statsministeren presenter-te en pakke med økt norsk innsats på flere viktige felt, som energieffektivisering og energisektorreform, rettstats-reform og godt styresett, tilpasning til europeisk regelverk og atomsikkerhet.

I tillegg kommer økt humanitær bistand for å bidra til å avhjelpe en vanskelig situasjon for hundretusener av internt fordrevne som nå går en kald vinter i møte.

På disse samarbeidsområdene vil Norge bidra til helt nødvendige reformer i Ukraina, ikke minst gjennom styr-ket europeisering, i tråd med hva det ukrainske folk ønsker.

Vi starter en dialog og et prosjektsamarbeid med ukrainske myndigheter om europeisering av ukrainsk for-valtning, der vi fra norsk side vil bidra med våre erfaringer fra EØS-samarbeidet og andre avtaler vi har med EU. Med dette gir vi viktige bidrag til å støtte det ukrainske folkets valg. Vi gjør dette fordi det er i vår interesse at Ukraina lykkes; og vi gjør det fordi vi vet at hvis Russlands adferd vinner frem, får vi et langt farligere Europa.

Krisen i Ukraina har dominert mediebildet dette året. Vi må imidlertid ikke glemme land som Moldova og Geo-rgia, som også er en del av EUs nabolandspolitikk. Også disse landene har «frosne» konflikter på sitt eget terri-torium som et resultat av Russlands adferd. Dette er konflik-ter som truer stabiliteten i regionen. Også disse landene og disse konfliktene utgjør prøvesteiner for EUs integrasjons-politikk. EUs assosieringsavtaler med Moldova og Geo-rgia er viktige. Vi håper begge land vil fortsette sin euro-peiske integrasjonskurs, og vi vil gjøre vårt for at denne integreringspolitikken skal lykkes. Vi øker vår støtte til Moldova vesentlig og viderefører et betydelig engasjement overfor Georgia.

Sikkerhetspolitikken er tilbake i vår verdensdel og har fått en ny dimensjon. EU har markert seg som en sikker-hetspolitisk aktør, i samspill med USA og NATO. Dette følger dels som en konsekvens av at vestlig militær inn-gripen i Ukraina-konflikten ikke har vært aktuell poli-tikk – EU har hatt viktige verktøy og virkemidler – dels er det også en konsekvens av en villet politikk fra EUs side, til tross for interne spenninger og ulike tilnærminger i utgangspunktet.

Det er interessant og positivt at Tyskland har tatt tyde-lig lederskap i håndteringen av Ukraina-krisen. I tillegg er Polen en viktig aktør, bl.a. med det såkalte Weimar-sa-marbeidet mellom Tyskland, Frankrike og Polen som sentral arena. En lite koordinert politikk mellom de store landene i EU har tidligere redusert EUs tyngde i utenriks- og sikker-hetspolitikken. Håndteringen av krisen i Ukraina viser en sterkere vilje og evne til bedre politisk samordning mellom sentrale EU-land og med EU-samarbeidet som ramme.

En mer kraftfull utenriks- og sikkerhetspolitisk rolle for

EU er både positivt og utfordrende for Norge. Formelt er ikke utenriks- og sikkerhetspolitikken en del av EØS-samarbeidet. Norge har likevel, som NATO-medlem med gode bilaterale forhold til europeiske land og nært integrert med EU, de beste forutsetninger for å være med og bidra til utviklingen av EUs sikkerhetspolitiske identitet og rolle.

EUs arbeid med en felles sikkerhets- og forsvarspolitik – CSDP – er i stadig utvikling. Det er i Norges interesse å videreutvikle samarbeidet med EU på dette området og bidra til et godt samarbeid mellom EU og NATO. Vi vil bidra til EUs stridsgrupper gjennom den svenskledete nordiske stridsgruppen i 2015.

Vår samarbeidsavtale med EU gir Norge adgang til å delta i Det europeiske forsvarsbyrået EDAs programmer, prosjekter og andre initiativer innenfor militær kapabilitetsutvikling. Norge utnytter denne muligheten og er en betydelig bidragsyter til byråets arbeid innen en rekke områder. Norge har tatt til orde for hyppigere og mer effektive samarbeidsordninger med tredjeland. EU har fulgt opp, og vi ser en positiv endring i form av invitasjon til møter. Møtene mellom EU-landene og NATO-land som ikke er EU-medlemmer, samt kandidatlandene, er et positivt element i vår dialog. Det er også etablert sikkerhetspolitisk dialog på statssekretærnivå og embetsnivå mellom Norge og EUs utenrikstjeneste.

Vårt styrkede samspill med EU i sikkerhets- og forsvarspolitikken er viktig, ikke bare på grunn av den sikkerhetspolitiske situasjonen i øst. Sør for Europa har det vokst frem et belte av svake stater som strekker seg fra Vest-Afrika via Midtøsten til Sentral-Asia. Dette fører med seg ustabilitet og væpnede konflikter som raskt sprer seg på tvers av landegrenser, og man risikerer at hele regioner destabiliseres. Det mest akutte eksempelet er ISILs fremrykking i Syria og Irak.

Flere EU-land deltar som Norge i koalisjonen mot ISIL. Pilene synes å peke i retning av en mer aktiv utenriks- og sikkerhetspolitikk i regionen fra EUs og EU-landenes side. Dette er en utvikling vi på norsk side bør hilse velkommen. Så får tiden vise om EU makter å samordne politikk og tiltak og agere som en enhetlig aktør.

Voldelig ekstremisme utfordrer også Europa. Altfor mange unge radikaliseres, reiser ut som fremmedkrigere og påberoper seg – feilaktig – islam som grunnlag for bestialitet og voldsforherligelse. Terrortrusselen er reell, og vi må sørge for vår samfunnssikkerhet. Vi må se det vi gjør ute, og det vi gjør her hjemme, i sammenheng. Vi må mobilisere våre felles verdier i Europa, og vi må håndtere utfordringene på en balansert og klok måte. Norge kan her bidra i Europa, ikke minst med det engasjementet som vises i de aktive, moderate og åpne muslimske miljøene som er i klar majoritet blant norske muslimer.

Økt migrasjon til Europa fra det sørlige naboland er også delvis en konsekvens av krig, konflikt og ustabilitet. I Middelhavet er situasjonen en pågående krise. Det italienske EU-formannskapet har hatt en viktig rolle i innsatsen for å håndtere de store migrasjonsstrømmene.

På EUs rådsmøte for justis- og innenriksministre i oktober var det bred enighet om at innsatsen måtte konsentreres om tre stolper: samarbeid med tredjeland, bedre overvåk-

ning av yttergrensen og tiltak i særlig utsatte medlemsland.

Fra norsk side støtter vi denne tilnærmingen og vil yte bidrag på de tre områdene. På lang sikt kan migrasjon-utfordringene bare løses i tett samarbeid med de land migrantene kommer fra og reiser gjennom.

Norge har lange og sterke tradisjoner for bistand til mange av disse landene. Vi vil legge vekt på å videreføre dette i nært samarbeid med EU og medlemslandene.

Det europeiske samarbeidet og solidariteten utfordres i dette spørsmålet også av at land i sør og nord møter så ulike sider av migrasjonsutfordringene. Det sørlige Europa ser et akutt behov for å styrke kapasiteten til mottakssystemene, mens land i nord opplever at uforholdsmessig mange immigranter ender som asylsøkere der.

For Norge er det viktig at de migrantene som kommer til Europa, mottas og behandles i tråd med EUs regelverk. Hvis ikke alle som kommer, registreres, er det umulig å sikre korrekt behandling av søknadene. Med store mørketall blir det også vanskelig å oppnå fleksibilitet og solidaritet internt i Europa.

EUs fremtid formes ikke bare av ytre press. EU har også interne utfordringer å stri med. Og måten EU møter disse utfordringene på, har konsekvenser for Norge.

Ved valgene til Europaparlamentet i mai så vi urovekkende tendenser i flere av EUs medlemsland. Ytterliggående og fremmedfiendtlige partier med ulik grad av EU-skepsis gikk frem i mange land. Flere av dem har en grunnholdning som går på tvers av felles europeiske verdier. Disse partiene vil ikke kunne utgjøre en samlet kraft i Europaparlamentet, men de vil prege debattklimaet i Europa i årene som kommer. Det er illustrerende at det var europaparlamentarikere fra disse gruppene som stemte mot Ukrainas assosieringsavtale med EU, og mange av dem uttrykker sterk sympati med president Putins politikk. Ungarn bør nevnes i den forbindelse. De siste årene har vi vært vitne til en konsentrasjon av makt i Ungarn som undergraver demokratiske verdier og rettsstatsprinsipper. EØS-midlene til Ungarn har vært suspendert siden mai på grunn av brudd på inngåtte avtaler. Ungarn har vist liten vilje til å finne løsninger som kan lede til oppheving av suspensjonen.

Norge ba i august EUs medlemsland om å reagere på utviklingen i Ungarn. Noen land har reagert, men vi skulle gjerne ha sett en tydeligere reaksjon fra EUs side.

De ytterliggående kreftenes fremgang henger i noen tilfeller også sammen med den økonomiske krisen i Europa. EUs økonomi er fortsatt ikke friskmeldt. EU har for svak evne til å konkurrere i den globale økonomien.

Dette er også sikkerhetspolitikk, fordi svak økonomi får konsekvenser for investeringer i sikkerhet og forsvar i europeiske land. Europa utfordres av at verdens økonomiske tyngdepunkt flyttes gradvis mot Asia. Flere av de fremvoksende regionale stormaktene øker sin politiske innflytelse samtidig som de øker forsvarsutgiftene sine. Dette utfordrer USA og Europas stilling i internasjonal politikk.

Utviklingen understreker det store behovet for strukturelle reformer både i enkeltland og på fellesskapsnivå. Uten

fortgang i reformprosessen i eurolandene settes hele den økonomiske utviklingen i fare.

En svak og ujevn vekst i euroområdet fra våren 2013 har igjen flatet ut, med negative tendenser og usikkerhet i flere land. Et bekymringsfullt trekk er at investeringene fortsatt avtar som andel av BNP. Industriproduksjonen har vokst lite i 2014.

Kreditttilgangen fra bankene er fortsatt svak, og utlåne- ne til husholdninger og bedrifter faller. Mange land sliter med en for høy gjeldsbelastning, noe som legger begrensninger på det økonomiske handlingsrommet.

Inflasjonen er fortsatt lav i euroområdet. I enkelte EU-land faller nå prisene. Det er bekymringsfullt. Siden styringsrentene ikke kan settes lavere enn null, vil en vedvarende periode med svært lav inflasjon begrense pengepolitikkens mulighet til å stimulere økonomien tilstrekkelig.

Men det finnes også positive trekk. Budsjettkonsolidering i medlemslandene og omfattende tiltak fra Den europeiske sentralbanken har bidratt til at finansmarkedene i euroområdet nå fremstår som mer stabile. Land som har fått hjelp fra EU og IMF under krisen, kan igjen låne i markedene.

Hovedbildet er at arbeidsledigheten fortsatt er høy. Hellas, Spania, Portugal og Irland har den høyeste ledigheten og den høyeste ungdomsledigheten. Men ledigheten faller også mest i disse landene, og det er ventet at de vil få en økonomisk vekst godt over gjennomsnittet i euroområdet.

Til tross for at bildet er blandet, er hovedinntrykket at EU og særlig euroområdet fortsatt sliter økonomisk. Det er selvsagt ikke bra for EU, og det er ikke bra for Norge. Skal Europa kunne hevde seg økonomisk og politisk i global sammenheng, må det sterkere lut og en mer fremtidsrettet økonomisk politikk til.

I dette globale bildet er det ikke vanskelig å se den strategiske betydningen av den transatlantiske handels- og investeringsavtalen, TTIP, som EU og USA nå forhandler. EU og USA står i dag for halvparten av verdens samlede BNP og 30 pst. av all handel i verden, og de er Norges desidert viktigste handelspartnere.

Freiere handel over Atlanteren kan bli en viktig vitamininnsprøytning for både det transatlantiske området og hele verdensøkonomien. En avtale kan også bidra til å heve globale standarder og få fremgang i de viktige multilaterale handelsforhandlingene. Økt vekst og kjøpekraft som følge av et handels- og investeringspartnerskap vil også tjene norsk økonomi. Det er samtidig sannsynlig at konkurransesituasjonen for norsk fiskeeksport vil bli forverret. Norge har ikke tollfrihet for fiskeeksport til verken EU eller USA. En avtale kan også få konsekvenser for norsk landbruk.

Det er for tidlig å ta stilling til hvordan Norge skal forholde seg til en eventuell avtale. Vi har satt i gang et arbeid med å identifisere og utforme norske posisjoner på områder som er viktige for oss. Disse posisjonene vil regjeringen fremme overfor både USA og EU.

EU har slått fast at standarder innenfor helse, miljø og mattrygghet ikke skal senkes som følge av en transatlantisk handels- og investeringsavtale. Her har Norge og EU felles interesser.

Norge har, sammen med de andre EFTA-landene, en handelspolitisk dialog med USA, hvor TTIP er ett av temaene som diskuteres. Europakommisjonen har også gått med på å innlede en dialog med Norge og de andre EØS-landene om de områdene av avtaleforhandlingene som berører EØS-avtalen. Senest i går drøftet jeg TTIP med EUs handelskommissær, Cecilia Malmström. Hun la vekt på åpenhet og god dialog med Norge. I tillegg tar vi opp norske interesser og synspunkter i bilaterale samtaler med USA og EU-landene.

TTIP er et av flere uttrykk for det behovet både Europa og Norge har for å omstille seg i en verden der Europa er under press. Vi skal konkurrere med et Tyrkia med 51 timers arbeidsuke, et Kina med bedrifter som konstant utfordrer etablerte forretningsmodeller, et India som ligger helt i front med å utvikle nye teknologiske løsninger, afrikanske land som satser stadig sterkere på utdanning, og et USA som er knallsterkt på merkevarebygging.

Norge og de andre europeiske landene må handle for å unngå å bli tapere på lang sikt i den globale konkurransen. Vi må satse på forskning og utvikling, vi må øke investeringer, vi må sikre en sunn makroøkonomisk politikk, og vi må gjennomføre omfattende strukturendringer.

Gjennomføringsvilje og gjennomføringskraft blir avgjørende. Nye tanker må tenkes, og nye tiltak må treffes, selv om de er krevende. Det er dette politikk handler om. Hvorvidt EU vil gjøre de riktige veivalgene, gjenstår å se. Vi må uansett passe på at vi omstiller oss i tide. Vi må ta vanskelige valg i dag for å ruste Norge for fremtiden.

EU er Norges økonomiske hjemmemarked. Derfor er vi avhengige av at Europa lykkes i den globale konkurransen.

Europa former vår sikkerhet. Vårt samarbeid med europeiske allierte blir stadig viktigere. NATO og USA forventer mer av Europa. Når Europa opplever økt usikkerhet, blir ikke disse forventningene mindre.

Europa er grunnlaget for vår kulturarv og våre verdier. En sterkere europeisk økonomi og mer robust europeisk sikkerhets- og forsvarspolitik er viktig for å trygge disse verdiene. Men disse verdiene er også i seg selv avgjørende for vår økonomi og sikkerhet. Demokrati og rettsstat gir grunnlag for økonomisk frihet, for mangfold og maktspredning, for velferd, for slitesterke samfunn som innbyggerne går i forsvar for. Det fikk vi demonstrert i 1989. Det må vi også huske i dag, 25 år etter.

Presidenten: Presidenten vil foreslå at statsrådets regjøreelse om viktige EU- og EØS-saker legges ut for behandling i et senere møte. – Det anses vedtatt.

Sak n r. 2 [10:47:09]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i plan- og bygningsloven (forenklinger mv. i plandelen) (Innst. 47 L (2014–2015), jf. Prop. 121 L (2013–2014))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 mi-

nutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Nikolai Astrup (H) [10:48:17] (ordfører for saken): Regjeringen har en ambisjon om å fornye, forenkle og forbedre Norge. Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår derfor lovendringer som i hovedsak skal legge til rette for enklere, mer effektiv og mer fleksibel behandling av forslag til reguleringsplaner. Høringsinstansene er i all hovedsak positive til endringene, og det er en samlet komité som stiller seg bak regjeringens forslag.

Regjeringen holder det den lovet. Den lovet innbyggere og næringsliv at plan- og bygningsloven skulle bli enklere å forholde seg til. Vi lovet å legge til rette for raskere planlegging og økt boligbygging, og vi lovet å bidra til å holde byggekostnadene nede.

Det første grepet regjeringen tok da den tiltrådte, var å samle plan- og bygningsloven, som tidligere var delt mellom to departementer, i ett og samme departement, nemlig Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Dermed samlet vi fagkompetansen under én politisk ledelse. Det sikrer helhet, sammenheng og gjennomføringskraft i arbeidet.

Nå foreslår vi å fornye plan- og bygningsloven for å forenkle og forbedre plan- og byggeprosessene. Vi må bygge ned unødvendig byråkrati for å bygge opp morgendagens byer og næringsliv. Regjeringen legger i denne proposisjonen derfor opp til lovendringer som vil resultere i mindre ressursbruk i forbindelse med planbehandling både for kommune og næringsliv, som vil bidra til forenkling og gi mer fleksible konsekvensutredninger, og som vil gi raskere behandling av innsigelsessaker.

Det viktigste enkeltforslaget er å erstatte fristen på fem år for å begynne gjennomføringen av detaljreguleringer basert på private planforslag med en vurdering etter ti år. Dette har vært etterspurt av så vel kommuner som private tiltakshavere.

I tillegg kommer det en ny veileder for hvilke frister som skal gjelde ved behandling av planforslag. Dette vil bidra til en mer effektiv saksbehandling og raskere beslutninger, samtidig som innsigelsesinstituttet ivaretas på en god måte.

Jeg er glad for at regjeringen tar disse grepene i dag for å skape morgendagens klimavennlige byer. Rapporten *The New Climate Economy*, som kom i september, understreker viktigheten av dette. Rapporten anbefaler at flere av verdens byer gjør som Oslo har gjort de siste årene, bygger høyere og tettere, bygger ut og bygger langs eksisterende kollektivårer og kollektivknutepunkt og effektiviserer arealbruken i og rundt de store byene. Slik kan vi minimere transportbehovet og bilbruken i byene.

Oslo-regionen vil alene vokse med over 390 000 innbyggere de neste 30 årene. I Bergensregionen er det behov

for 70 000–80 000 nye boliger de neste 20 årene. Regjeringens forslag er ett av flere viktige grep som tas for å håndtere denne befolkningsveksten.

Trinn for trinn bygger denne regjeringen en ny og bedre boligpolitikk. Endringene i denne proposisjonen er en del av dette arbeidet. Regjeringen har bl.a. økt rammene for Boligsparing for ungdom kraftig, den har gjort det billigere å bygge, reduserer tiden det tar å bygge, fjerner tidstyver og gjør noe med reglene som påvirker lånefinansieringen for dem som skal inn i boligmarkedet. Kort sagt – regjeringen løser viktige utfordringer i dag som vil hjelpe oss til å ruste Norge for fremtiden.

Ola Elvestuen (V) [10:51:48]: Selv om Venstre var uenig i endringen regjeringen gjorde, ved at man tok planavdelingen fra Miljøverndepartementet og la den inn under Kommunal- og moderniseringsdepartementet, skal vi nå forholde oss til de forslagene som kommer. Og forslagene i denne saken er gode, riktignok med én bemerkning som er viktig, og som jeg vil komme tilbake til.

For det første får man endelig nå endret på femårsfristen på private forslag som ble innført i 2008. Fra Venstres side er vi veldig glade for at denne nå ikke bare utvides til ti år, men også forenkles gjennom krav om vurdering og dokumentering av om planen i tilstrekkelig grad er oppdatert og har de kvalitetene man trenger for å få en ny reguleringsplan. Dette gir en fleksibilitet for kommunene og gir også en mulighet for at gode planer kan videreføres også gjennom ti år, for det må være kvaliteten på planen som er avgjørende, ikke hvor lenge det er siden den faktisk ble vedtatt. Dette er en viktig forenkling både for næringslivet og for dem som legger fram planene – og også for kommunene.

Så ser vi – egentlig med forventning – fram til den forskriften som kommer, og som også skal klargjøre hvilke unntak for krav om planprogram i reguleringsplanene kommunene kan benytte seg av. Det tror jeg også kan være en viktig forenkling. Det er viktig at kommunene får den nødvendige fleksibilitet, sånn at de kan gjennomføre sine målsettinger på best mulig måte. Ansvaret for planleggingen ligger jo til kommunene – og ambisjonsnivået må komme fra kommunene både når det gjelder det å ha nok reguleringsplaner og nok boligbygging – og også for miljøkravene.

Fristen på to uker for å oversende kommunestyrets vedtak til Fylkesmannen der det er innsigelse, er god, og det er viktig at man nå også får en frist for å oversende Fylkesmannens tilråding til departementet i innsigelsessaker. Det er ingen tvil om at det er altfor mange saker som nærmest har en «liggetid» – uten å være til behandling. Dette er en forsinkelse i systemet som man med disse tidsfristene kan få strammet opp, og man kan få sakene raskere gjennom systemet.

Men det er én tidsfrist hvor iallfall Venstre har en uro, og det er 12-ukersfristen for å få saker igjennom til kommunestyrebehandlingen. Det er klart at reguleringsplaner har en veldig variert kompleksitet – og særlig i en del større kommuner som ikke styres etter formannskapsmodellen, som her i Oslo, hvor man også har saker som skal

gjennom et byråd. Deretter skal sakene til et kommunestyre – et kommunestyre som gjerne har møte en gang i måneden – og også et byrådsystem gjør at saker kan ta tid dersom de er kompliserte. Så vi tror det kan være gode, saklige grunner til at 12-ukersfristen er vanskelig å etterfølge. Det er viktig at dette er en bør-bestemmelse, at man har forståelse for at det kan ta lengre tid. Sånn sett er vi tilfreds med at det ikke ligger noen sanksjoner til bestemmelsen – sånn som dette forslaget er lagt fram.

Utover denne uroen mener Venstre at dette er en god sak. Den bidrar til en forenkling, og den bidrar til at kommunene får en større fleksibilitet. Så tilligger det dem å sørge for den nødvendige kvalitet – selvfølgelig innenfor det som er de nasjonale rammene – og der også Fylkesmannen og andre har ansvar for å påse og etterfølge at nasjonale målsettinger også følges opp, via sitt ansvar.

Åsmund Aukrust (A) [10:56:47]: Det er ikke veldig store endringer vi behandler i dag. Det synes vi i Arbeiderpartiet i og for seg er greit, for plan- og bygningsloven fungerer godt allerede. Vi er i hovedsak enig i alle de forslagene og stiller oss bak endringene til regjeringen, og vi håper at dette vil føre til et enklere regelverk, både for politikere og for folk.

Så noen kommentarer likevel: Femårsregelen skulle sikre at byggingen startet maks fem år etter at planen var vedtatt, og den skulle hindre at tomter ble stående ubebygde etter at de var ferdig regulert. I tillegg til fem år kunne man be om to års ytterligere utsettelse to ganger. Dette var en regel som ble innført i 2009, så det har ikke gått fem år engang siden den ble innført, og derfor vet vi jo egentlig ikke helt om den har fungert etter hensikten.

Vi merker oss også at tidligere har regjeringen nærmest varslet at hele regelen skulle fjernes, men det man i praksis har gjort, er å gjøre femårsregelen til en tiårsregel. Mange av høringsinstansene har sagt at det i praksis vil få liten betydning, og er derfor skuffet over at regjeringen ikke gjorde som den tidligere hadde annonsert.

Regjeringen ber også om mulighet til å gjøre en forskriftsendring som gir unntaksmulighet fra kravet om planprogram for reguleringsplaner. For oss i Arbeiderpartiet framstår det litt uklart hvilke unntak man mener skal finne sted, og vi skriver i våre merknader at disse unntakene bare skal finne sted i særlige tilfeller. Vi ser også at dette kan, potensielt sett, føye seg inn i rekken av en del forslag som kan svekke vernet av natur og miljø. Vi er veldig for forenkling, men det må ikke gå på bekostning av hensynet til miljøvern. Samtidig som man legger fram disse forenklingsforslagene, ser vi at mange av faginstansene som jobber med miljø og klima, får mindre midler, både nasjonalt og lokalt. Det er viktig med tilstrekkelig kunnskap om sårbar natur, både fordi naturen har en verdi i seg selv, og mest av alt – fordi tap av det biologiske mangfoldet er et av våre største miljøproblemer. Så Arbeiderpartiet kommer til å følge opp dette i denne saken og i andre saker som kommer fra regjeringen.

Til slutt: Vi ser at byggenæringen sliter med produktiviteten, og flere av høringsinstansene sier at stadige endringer i regelverket er det vanskelig for dem å forholde

seg til. Også i denne runden varsler regjeringen at det vil komme nye endringer i plan- og bygningsloven. Det betyr at selv om intensjonen er god og intensjonen er forenkling, kan resultatet bli mer forvirring og mangel på forutsigbarhet. Derfor har vi, sammen med Miljøpartiet og Venstre, skrevet en merknad om at vi mener at man i framtidige endringer bør fastsette en fast dato for når endringer trer i kraft, slik at de, uavhengig av når de blir vedtatt, blir iverksatt en fastsatt dato annethvert år. Det ville gitt næringen mer forutsigbarhet, og det hadde i seg selv vært et godt forenklingstiltak.

Oskar J. Grimstad (FrP) [11:00:06]: Høgre–Framstegsparti-regjeringa ved Kommunal- og moderniseringsdepartementet foreslår i proposisjonen lovendringar som i hovudsak skal leggje til rette for ei enklare, meir effektiv og fleksibel behandling av forslag til reguleringsplanar. I tillegg blir det foreslått rettingar og klargjeringar i enkelte av føresegnene i lova. Denne regjeringa leverer, slik vi lova, også på dette feltet, og vi kan nemne:

- ein auke i lengda på fristen frå fem til ti år for å begynne gjennomføringa av detaljreguleringar
- at det kan gjerast unntak frå krav om planprogram for reguleringsplanar
- ei tydeleggjering av at kommunane har høve til å unnlate å fastsetje planprogram for private reguleringsplanar
- innføring av enkelte nye rettleiande fristar knytte til behandlinga av planar

I tillegg blir det gjort rettingar og klargjeringar i 18 paragrafar i lovteksten, noko som også var nødvendig – alt dette for å få ei enklare og meir effektiv og fleksibel behandling av reguleringsforslag etter at forslaga som er nemnde ovanfor, har vore på høyring.

Komiteen har merka seg at høringsinstansane generelt sett er positive til forslaga, som blir oppfatta som praktiske og godt grunngitte. Ein samla komité deler også regjeringa sitt syn på at endringane vil ha positive konsekvensar for både utbyggjarar og innbyggjarar og gi mindre ressursbruk i samband med planbehandling for kommunane.

På vegner av Framstegspartiet er eg glad for at vi kan vere med på denne forenklinga, som vil føre til ei meir effektiv framdrift av reguleringsarbeidet framover og gjere det meir føreseieleg – til nytte og glede for både offentlege og private utbyggjarar.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:02:03]: La meg først få lov til å takke komiteen for en rask og effektiv behandling av disse forenklingsforslagene. Det er i forenklingsforslagenes ånd at det også ble behandlet på en effektiv måte i Stortinget. Det setter vi pris på, fordi mange av disse endringene er ønsket fra bygg- og anleggsbransjen, men også fra kommunenes side.

Når vi nå fjerner femårsregelen, er det ut fra innspill som har kommet både fra de store byene og fra kommuner som legger til rette for f.eks. hyttebygging. Hvis OBOS skal bygge 1 000 leiligheter i Oslo, er det krevende å få gjort det i løpet av fem år. Med femårsregelen kan det innebære at du får nye omkamper, nye innsigelsesrunder, nye

forsinkelser. Tilsvarende, med private reguleringsplaner i hytteområder – hvor man kanskje ønsker å legge opp til en plan over 10–15 år – åpner man også for nye omkamper og nye forsinkelser med dagens regelverk. Den nye regelen er ikke at vi går fra fem år til ti år – vi fjerner femårsregelen, men vi sier at etter ti år må man foreta en vurdering av om man tilfredsstiller de kravene som er stilt.

Vi gjennomfører nå forenklinger på veldig mange områder. Vi har allerede fått vedtatt i Stortinget forenklinger i bygningsloven. Vi har satt i gang nye forenklingstiltak også på det området. Vi speeder opp prosessen med digitalisering av hele plan- og bygningsprosessen, noe som vil være en stor forenkling både for kommuner, for innbyggere og for næringen. Vi har også lagt større vekt på at det skal lyttes til lokaldemokratiet i innsigelsessaker. Den aller viktigste effekten av det er at sakene løses tidligere og på et lavere nivå. Det har vært en tendens til at ulike etater har lagt inn innsigelser i håp om at de skal vinne frem til slutt når det havner på statsrådens kontor. Når sakene skal løses tidligere, finner man gode løsninger i kommunen, i et samarbeid med de ulike etatene. Det skal legges vekt på miljø, og det skal legges vekt på kulturminner, men man kan finne de gode løsningene lokalt uten at man trenger å gå helt til departementets kontor. Derfor har vi også sett en veldig kraftig nedgang i antall innsigelser som havner i Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Vi har også markert et klart skifte – fra at om lag 75 pst. av innsigelsene ble akseptert, til at det nå er 75–80 pst. av kommunens synspunkter som blir ivarettatt.

Jeg er glad for at komiteen har behandlet denne saken raskt og effektivt. Det er forslag som vil bli godt mottatt i Kommune-Norge, og som vil bidra til at vi får raskere og mer rasjonell behandling av den type saker.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Åsmund Aukrust (A) [11:05:39]: Vi gjør nå relativt små justeringer i plan- og bygningsloven. Samtidig har regjeringen i sitt høringsbrev varslet at det også kommer nye endringer. Det er mange som da sier at det er vanskelig å forholde seg til stadige småendringer.

Mitt spørsmål til statsråden er om han skjønner den frustrasjonen, og om vi kan forvente nye småendringer til stadighet i Stortinget, eller om regjeringen ser for seg et arbeid hvor man kunne sett en mer helhetlig gjennomgang av plan- og bygningsloven.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:06:09]: Jeg må nok erkjenne at den frustrasjonen har ikke jeg registrert. Det er mulig at den befinner seg blant opposisjonspartiene i Stortinget, men jeg opplever tvert imot en stor begeistring i næringen, i Kommune-Norge og blant folk flest knyttet til de forenklingsforslagene som regjeringen nå gjennomfører.

Jeg tror vi må gjøre begge deler. Det er klart at vi må ha et helhetlig blikk på plan- og bygningsloven, for å se om den fungerer etter hensikten. Samtidig er det nødvendig å foreta de endringene som kan gjennomføres raskt. Det handler om kortere tidsfrister. Det handler om endringer som innebærer at man unngår stadige omkamper, og

det handler om mer rasjonell behandling av både plansaker og bygningssaker.

Ola Elvestuen (V) [11:07:20]: Jeg er glad for påpekingen av at det er fjerning av femårsregelen og ikke bare en endring av den. Det er klart at slik boligmarkedet varierer over tid, er det nødvendig for at man skal få til en utbygging – når tiden er inne – at man har en planreserve som ligger der, og som man kan være trygg på at man kan få gjennomført. Dette er viktig – det er viktig for kommunene, det er viktig for de som skal forholde seg til planene, og det er viktig for næringslivet, slik at man kan ha nærmest en beredskap og være klare.

Så til det statsråden sa om innsigelser: Jeg er enig i at det er viktig at man får færre innsigelser, og at man ikke har statlige myndigheter som blander seg inn i det som egentlig skal være lokale beslutninger. Men det er også viktig, når det gjelder de innsigelsene som faktisk er der, at man har en tydelighet om at man – via Fylkesmannen – ivaretar de statlige interessene i de ulike lokalsamfunnene. Ja, vi er for et lokaldemokrati, og man skal kunne ta beslutninger, men man skal ikke kunne overkjøre statlige interesser via et kommunestyre. Så det er viktig at man her er bevisst på hva man gjør, og ikke går for langt i å lytte bare til lokale myndigheter.

Statsråd Jan Tore Sanner [11:08:40]: La meg si at jeg er enig i alt det Elvestuen nå sa. Vi skal legge større vekt på lokaldemokratiet, men samtidig ivaretar de ulike statlige etatene viktige sektorhensyn. Det gjør miljømyndighetene, Jernbaneverket, Statens vegvesen og kulturminneetatene.

Men mitt poeng er at man må finne gode løsninger tidligere, og jeg har mange eksempler på at man nå har gjort det, nettopp fordi vi har sagt at det skal legges mer vekt på lokaldemokratiet. Da får man også de ulike etatene til å sette seg rundt bordet og finne løsninger. Det har man flere eksempler på fra Oslo, hvor man har funnet løsninger som gjør at kommunen ikke får det akkurat som de vil, og de statlige myndighetene heller ikke får det akkurat som de vil. Men man har funnet gode løsninger. Det er mitt poeng.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Ronny Berg (FrP) [11:09:55]: Når jeg ikke er innkalt på Stortinget som vararepresentant, sitter jeg som varaordfører i Alta kommune. Som lokalpolitikere må vi forholde oss til plan- og bygningsloven nesten hver dag i møte med saksbehandlere og utbyggere. Av og til har loven føltes mer som et hinder enn som en mulighet for å være en ja-kommune.

Jeg er veldig glad for at vi har en regjering som hele tiden jobber for å forenkle, fornye og forbedre lover og regler som igjen bidrar til å skape en enklere hverdag for folk flest og næringslivet. Det kan vi også se på mange av forenklingene innen plan- og bygningsloven som regjeringen foreslår. Endringene vil i hovedsak legge til rette for mer effektive planprosesser og ha positive økonomiske konsekvenser for næringslivet.

Jeg er også veldig glad for at regjeringen vil oppheve

femårsregelen, noe som vil innebære en enklere behandling av byggesaker og mindre ressursbruk i forbindelse med planbehandlinger både for kommuner og tiltakshavere. Det er mange ting som kan gjøre at prosesser forskyves. Da er det ikke bra slik det har vært, at tiltakshavere omtrent har måttet starte på nytt.

Det er viktig at saksbehandlingen ikke tar for lang tid. Da er det bra at forslaget til frister i plan- og bygningsloven vil kunne legge til rette for enklere, raskere og mer forutsigbar behandling av plansaker og dermed gi en positiv gevinst. Det er også veldig bra at forslaget til ny plan- og bygningslov vil bidra til en raskere behandling av innsigelsaker og legge til rette for at sakene ikke blir liggende ubehandlet i overgangen mellom behandlingsleddene.

Når det gjelder planprogram og konsekvensutredninger av forslaget, vektlegges det et tydeligere og mer forenklet og fleksibelt regelverk som i hovedsak anses som samfunnsnyttig. Totalt sett vil den nye plan- og bygningsloven bidra til at kommunene og tiltakshaverne sannsynligvis trenger mindre ressursbruk i forbindelse med planbehandlinger, og det er positivt.

Jeg er stolt over en regjering som hele tiden jobber for å forenkle, fornye og forbedre samfunnet, noe som igjen gir en enklere hverdag for folk flest.

Eirik Milde (H) [11:12:07]: Denne regjeringen har lovet å forenkle og forbedre offentlig sektor og legger i denne proposisjonen godt til rette for en enklere, mer fleksibel og mer effektiv behandling av reguleringsplaner.

Disse forslagene følger godt opp en overordnet strategi for å gjøre hverdagen enklere både for bedrifter, folk flest og kommuner. Det handler i stor grad om å redusere tidsbruken i plansaksbehandlinger og øke forutsigbarheten for dem som er involvert. Ikke minst vet vi at det innen planlegging av vei og bane kan gå både vinter og vår før alle prosesser er ferdig. Det kan til og med gå så lang tid at man må starte helt på nytt, rett og slett fordi ting endres fort i vårt samfunn.

Jeg tror det store flertallet er enig i at prosesser opp mot ti år for store, tunge infrastrukturprosjekter er for lenge. Den gangen vi gjennomførte de store jernbaneprosjektene i Norge, mot slutten av 1800-tallet, brukte man gjerne ett til to år fra man fattet vedtak, til man startet bygging. Jeg tror kanskje dette er litt snau tid i vårt komplekse samfunn, men et sted imellom der kunne vel kanskje være et mål.

Det er vel verdt å merke seg at det store flertallet av høringsinstansene er positive til de endringene som foreslås i denne proposisjonen. Når det gjelder den såkalte femårsregelen, som mange har snakket om her, var høringsforslaget at kommunene kunne øke fristen til inntil ti år, men med mulighet for en forlengelse på to år, som i dag.

Vi har et langstrakt land, og ikke alle deler av Norge har et like stort utbyggingspress eller opplever like store og raske endringer som man gjør f.eks. her i Oslo. Det er derfor fornuftig at regjeringen nå foreslår at denne bestemmelsen, denne femårsfristen, erstattes med en mer generell bestemmelse. Den sier at det skal gjøres en vurdering av om plangrunnlaget er godt nok før byggearbeidet igangsettes, og vil gjelde for planer som er eldre enn ti år. Dette gre-

pet tror jeg vil gjøre det enklere og mer forutsigbart for forslagsstillere, utbyggere, kommuner og offentlige instanser.

Mudassar Kapur (H) [11:14:48]: Jeg tror det er viktig når vi nå behandler denne saken, også å minne om at dette jo ikke er det eneste som har blitt lagt fram av regjeringen når det gjelder forenklinger. Vi behandlet rett før sommeren en ganske stor proposisjon om forenkling av plan- og bygningsloven. Og med dette som nå kommer i dag, vil det gi ytterligere fart på raskere boligbygging, enklere boligbygging, raskere saksbehandling og ikke minst mer forutsigbarhet for både kommuner og utbyggere.

Jeg er spesielt glad for at vi nå fjerner femårsfristen. Mange utbyggere og lokalpolitikere som jeg møter, har vært frustrert over denne femårsfristen. De har følt at det er vanskelig – og noen ganger umulig – å lage planer for større boligbygging av gangen, og dermed blir det en lappe-teppe-strategi når vi skal bygge ut boliger. Kommunene er jo også nå glade for å kunne slippe denne ekstrakostnaden ved at man skal ha fornyelse etter fem år.

Men det var også en ting som Arbeiderpartiets representant sa her, som fikk meg til å ta ordet. Det ene var denne litt merkelige mistenkeliggjøringen av enkelte utbyggere, at de vil bli sittende for lenge på tomte når de ikke har en femårsfrist. Vel, en utbygger lever av å bygge ut. De har faktisk en genuin interesse av å bygge disse boligene, og det har også kommunene.

Det bringer meg over til mitt neste punkt, som representanten fra Arbeiderpartiet også nevnte, nemlig denne frustrasjonen blant utbyggere om de stadig endrede reglene. Jeg har også hørt denne frustrasjonen, men den gjelder ikke denne regjeringens forenklinger; den gjelder de stadig nye detaljkravene og den statlige overstyringen som den forrige regjeringen kom med overfor både bransjen og kommunene. Det er en grunn til at byggetakten gikk ned, det er en grunn til at vi har hatt et etterslep på boligbygging, og det er nettopp det vi gjør noe med ved å forenkle og forbedre byggeprosessene.

Til slutt vil jeg minne om at ja, det vil komme flere endringer, for det er behov for flere endringer. Vi må bygge minst like mye de neste 30 årene som vi har bygd de siste 100 årene. Med den befolkningsveksten vi skal ha i landet, vil det ikke bare være fornuftig å ha noen endringer fra tid til annen – det vil være et stort behov for å ha store endringer fortløpende, etter hvert som befolkningen øker.

Så vil jeg bare avslutte der jeg startet: Frustrasjonen har ligget i hva den forrige regjeringen gjorde, og etterslepet den etterlot seg.

Ingunn Gjerstad (SV) [11:18:00]: Som representanten Berg fra Alta er eg òg til vanleg lokalpolitikar, men i Groruddalen i Oslo – den hurtigast veksande byen i Europa.

Eg har lyst til å seia at òg SV vil ha ein enklare kvardag, men vi synest – som vi også, saman med fleire, har sagt i ein merknad – at det er tidleg å vita om femårsregelen er velfungerande eller ikkje. Og vi er bekymra over – som også er sagt her – den aukande tendensen vi ser, særleg i pressområda våre, til at utbyggjarane blir sitjande på regu-

lerte eiedomar utan å byggja, fordi ein ventar på at prisane skal stiga ytterlegare. Som stortingspolitikarar synest eg vi må vera opptekne av at det lovverket vi vedtek, ikkje skal auka utgiftene til folk flest – dei skal få seg ein bustad som dei har råd til.

Eg håpar, når vi har begeistra næringa på denne måten – som det blei sagt av fleire – at vi òg kan ha tillit til at næringa vil byggja bustader minst like fort som før, og ikkje dobbelt så sakte, for bustadmarknaden er altfor høgt prisa som han er.

Vi må følgja dette nøye opp.

Terje Aasland (A) [11:19:46]: Jeg trodde egentlig at dette var en så enkel sak at ikke Stortinget behøvde å vie selve saken så mye oppmerksomhet. Jeg synes likevel etter denne debatten at det er greit å komme med noen betraktninger.

Jeg har stor forståelse for at flere, fra begge regjeringspartiene, må opp og snakke om forenklingsinitiativet som ligger i denne saken, og på en måte oppskalere virkeligheten i det som foreligger – det er iallfall slik jeg opplever det etter å ha hørt innleggene her. Det kan jo være spesielt god grunn til det, for antallet byråkrater har steget betydelig under den regjeringen som nå sitter. Jeg har registrert at statsråden har sagt at mindre byråkrati ikke er det samme som færre byråkrater. Det er for så vidt greit.

En kommentar til plan- og bygningsloven: Det er en lov hvor ulike hensyn blir balansert mot hverandre. Det er ikke slik at plan- og bygningsloven er en lov som er innført for å hindre folks muligheter. Den er til for å balansere de ulike hensynene som ligger i samfunnet. Det er ganske vesentlig å ta med seg. Jeg tror ikke noen i denne salen er imot forenklinger. Etter at loven nå har virket i noen år, kan det være erfaringer som tilsier behov for endringer. Det er vi selvfølgelig for. Men jeg er ikke for at vi skal ha en plan- og bygningslov, spesielt når det gjelder bruk av areal, som fjerner balansepunktene mellom de ulike hensynene vi skal ta som samfunn og som myndigheter. Det vil etter min oppfatning være galt. Jeg har heller ikke registrert at statsråden har tatt til orde for en slik endring. I all hovedsak fungerer dagens plan- og bygningslov utmerket. Men det er helt opplagt enkelte behov for justeringer. Det synes jeg kanskje ikke denne debatten tar innover seg.

Så til at uenigheter i plansaker og bruk av areal skal løses så tidlig som mulig. Det er ikke noe nytt. Det står faktisk i den loven som gjelder nå. Hensikten med de justeringer som ble foretatt sist, var nettopp at innsigelsene skulle tidlig på bordet – uenigheter skulle løses så tidlig som mulig. Det er det god grunn til å kunne klare også med den loven som gjelder.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 2.

Sak nr. 3 [11:22:13]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om endringer i industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven (Innst. 46 L (2014–2015), jf. Prop. 4 L (2014–2015))

Presidenten: Ingen har bedt om ordet.

Sak nr. 4 [11:22:50]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentanten Rasmus Hansson om en norsk klimaprosent (Innst. 44 S (2014–2015), jf. Dokument 8:64 S (2013–2014))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anses vedtatt.

Åsmund Aukrust (A) [11:24:09] (ordfører for saken): Vi behandler i dag et forslag fra Miljøpartiet De Grønne, som har foreslått å bruke 1 pst. av statsbudsjettet til klimatiltak i utlandet, og at det skal hentes direkte ut av pensjonsfondet.

Det er i dag bare Miljøpartiet De Grønne som stiller seg bak dette forslaget, så dette kunne, potensielt sett, blitt en veldig kort debatt. Allikevel ønsker jeg å benytte denne anledningen til å diskutere nettopp klimatiltak i utlandet og hva Norge kan bidra med.

En av de mest meningsløse diskusjonene man har i norsk klimapolitikk, mener jeg er om hvorvidt vi skal handle ute eller hjemme. Det er jo åpenbart hva svaret er: Vi skal gjøre begge deler. Alle vi som mener at vi må gjøre hva vi kan her hjemme for å bli et lavutslippssamfunn, er også for at vi skal gjøre mye ute i verden. Gjennom bidrag ute kan vi redusere klodens klimagassutslipp i langt større grad enn det vi klarer med bare de norske utslippene.

Ved at vi bidrar med vår kapital, kan vi internasjonalt gå fra ord til handling og være med og ta et globalt lederskap i klimakampen. Det gjorde daværende statsminister Jens Stoltenberg da han i 2007 reiste til Bali og hadde med seg 3 mrd. kr til regnskogsatsing, som siden er blitt fulgt opp hvert eneste år. Jeg er glad for at også denne regjeringen følger opp i årets budsjett, og at de ikke prøver seg på en reprise fra i fjor, med store kutt i regnskogsatsingen.

Norge har vært en pådriver for Det grønne klimafondet. Det gir oss et stort ansvar for at dette fondet skal bli en suksess, og for at vi må være et av de landene som følger opp – også med kapital.

Regjeringen bevilger i år 200 mill. kr til FN's grønne fond. Det synes vi i Arbeiderpartiet er bra, men i den store sammenheng er dette for fryktelig små penger å regne, både i – i og for seg – nasjonal sammenheng og, ikke minst, i global sammenheng.

Vi har sett at den nye, sosialdemokratiske regjeringen i Sverige gir mye mer enn hva vi gjør her hjemme, i Norge.

I Arbeiderpartiet har vi store forventninger til at det skal bli et betydelig større bidrag fra Norge i neste års statsbudsjett, og at det vil være et av de viktige bidragene vi har fram mot Paris-møtet senere samme år.

Miljøpartiet De Grønne foreslår et prosentmål. I Arbeiderpartiet har vi tatt initiativ til dette på andre områder – på bistandsområdet og på kulturområdet. Der har vi sett at det har vært en stor suksess. I fjor fikk vi til og med Fremskrittspartiet til å stemme for 1 pst. til bistand. Også dagens regjering legger seg på nesten den samme prosenten. Det er fordi det har vært et prosentmål som har ligget til grunn. Det har hvert eneste år sikret økt bidrag til disse to områdene. Den rød-grønne regjeringen hadde et prosentmål i kulturpolitikken. Det har ikke dagens regjering, og vi ser resultatet: Det blir lavere bevilgninger. Derfor sier alle partier – bortsett fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre – at det kan være aktuelt med prosentmål også i klimapolitikken, men dette er noe som må vurderes videre.

Til slutt: Det er forslag om å ta penger direkte fra pensjonsfondet. Det synes vi i Arbeiderpartiet er en dårlig idé. Vi mener at pengene heller bør bevilges over statsbudsjettet på vanlig måte. Det vi derimot synes er en interessant diskusjon, er hvordan pensjonsfondet kan brukes i et klimaperspektiv. Derfor foreslo Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti i forrige sesjon at vi, som et første steg, skulle ta pensjonsfondet ut av kull, den aller mest forurensende formen for energi. Dessverre fikk vi ikke flertall for det i denne sal. I går kom meldingen om at KLP trekker alle sine investeringer ut av kull, etter forslag fra Venstre-ordføreren i Eid. Det synes vi var et strålende vedtak, og jeg håper ordfører Alfred Bjørlo ringer til sine partifeller i Venstre og får dem til å støtte vårt forslag – for når Venstre og Kristelig Folkeparti er klare til å stemme for vårt forslag, ja, da er vi klare for å danne flertall i denne sal.

Nå er det en ekspertgruppe som jobber, vi avventer hva den kommer fram til. Vi ser fram til spennende og interessante diskusjoner om hvordan pensjonsfondet kan brukes i et klimaperspektiv.

Nikolai Astrup (H) [11:28:28]: La meg først få lov til å oppklare en åpenbar misforståelse. Forrige taler sa at forslaget fra Miljøpartiet De Grønne var å bruke 1 pst. av statsbudsjettet, men det er altså 1 pst. av bruttonasjonalinntekten – som er betydelig høyere – som er foreslått.

Norge har teknologi, kompetanse og kapital til å bidra til utslippsreduksjoner og omstilling til lavutslippssamfunn både ute og hjemme. Det gjøres en omfattende innsats på en rekke områder allerede i dag, og denne innsatsen skal fortsette i årene som kommer.

Noe av det viktigste er den internasjonale klima- og skogsatsingen, der regjeringen foreslår å øke innsatsen ytterligere i 2015. Arbeidet med å ivareta regnskogen er kanskje et av de mest effektive klimatiltakene vi kan gjennomføre, samtidig som det betyr svært mye for å bevare det biologiske mangfoldet og urfolkenes interesser.

Norge foreslår også et bidrag på 200 mill. kr til FNs grønne fond i 2015, og vi skal være en aktiv pådriver for at også andre land skal bidra i dette viktige arbeidet fremover.

Regjeringen foreslår også en kraftig satsing på fornybar energi. Statens pensjonsfond utland har fått utvidet mandatet til å investere i fornybar energi fra 30 mrd. kr til 50 mrd. kr. Per i dag er ikke Statens pensjonsfond utland satt opp for å gå inn i unoterte selskaper og enkeltprosjekter innen fornybar energi. Men fondet er, med det utvidede mandatet innen fornybar energi, godt plassert for å investere i noterte selskaper innen fornybar energi verden over. Her vil det trolig komme mange flere muligheter i årene som kommer.

Tidligfaseinvesteringer er imidlertid også viktig for å bidra til mer fornybar energiproduksjon i verden. Til dette er Norfund og SN Power ideelle verktøy. De to selskapene investerer allerede et tosifret antall milliarder i fornybar energi i utviklingsland. I 2015 foreslår regjeringen å styrke Norfunds egenkapital med ytterligere 1,5 mrd. kr. Norfund og SN Power tar betydelig risiko, men har levert god avkastning siden starten. Avkastningen reinvesteres i nye fornybarprosjekter i utviklingsland til kommersielle vilkår.

Green Africa Power er et nytt fond som skal stimulere kommersielle aktører til fornybare investeringer sør for Sahara. Norge vil bidra med 300 mill. kr til dette fondet, som vi anser for å være et veldig positivt initiativ.

Norge bidrar også til klimatiltak i utviklingsland ved kjøp av kvoter gjennom FNs grønne utviklingsmekanisme. Såkalte CDM-kvoter er ikke perfekte, og bunnen har i det siste falt ut av markedet. Imidlertid kan ikke svaret være å kaste vrak på et av de få systemene verden har blitt enig om for å finansiere klimatiltak direkte i utviklingsland. Svaret må være å bidra til å forbedre systemet gjennom å ta det i bruk, slik at vi kan være sikre på at kvotekjøpene har en reell klimaeffekt.

I sum har Norge en rekke initiativ innenfor finansiering av klimatiltak i utviklingsland. Mange av dem vil bidra til at utviklingsland kan delta i det store skiftet fra en økonomi som i første rekke har vært basert på fossile brensler, til en økonomi som er basert på bærekraftige energikilder.

Vi bør være varsomme med hvordan vi forvalter egenkapitalen i Statens pensjonsfond utland. Det er en grunn til at det har skiftet navn fra oljefond til pensjonsfond. Regjeringen har imidlertid vært tydelig på at mer av avkastningen må brukes på formål i dag som bidrar til å sette fart i det grønne skiftet både ute og hjemme.

Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2015 viser at vi er godt i gang med dette arbeidet.

Svein Roald Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [11:32:16]: Klimaendringene er globale. Derfor trengs det både nasjonal innsats og internasjonalt samarbeid for å stoppe dem.

Jan Egeland sa det så tankevekkende på Zerokonferansen i forrige uke:

«Det store spørsmålet i vår tid handler om at vi er i ferd med å gjøre verden ulevelig i stadig større deler.»

Det rammer hardest de fattigste, som har gjort minst,

mens det rammer minst oss som har gjort mest for å skape global oppvarming.

Fremdriften i arbeidet med å få på plass en internasjonal klimaavtale hvor alle land er med, går altfor sakte. Vi trenger ambisiøse ledere som forplikter seg til ambisiøse utslippskutt, og mer penger til finansiering av klimatiltak. Det vil gi sårt trenget tillit til klimaforhandlingene, som må gi oss en global klimaavtale til neste år om vi skal klare å bekjempe de ødeleggende klimaendringene.

Det er ikke tvil om at vi i Norge må gjøre det vi kan for å få fortgang i denne prosessen. Vi bør bl.a. sende sterke signaler om at fornybar energi er en del av klimaløsningen. Norge bør være pådrivere for et sterkt internasjonalt partnerskap for Energy+, et initiativ som finansierer fornybar energi i utviklingsland og samtidig bekjemper fattigdom.

Kristelig Folkeparti har tidligere foreslått å opprette et investeringsfond med formål å investere i bedrifter og prosjekter innenfor energi- og miljøsektoren, med spesiell vekt på nyskapende og miljøvennlig energiteknologi.

Vi ønsker at SPU i større grad investerer i samfunnsansvarlige og bærekraftige virksomheter og i fremtidsrettede sektorer som fornybar energi og annen klima- og miljøvennlig virksomhet. I tillegg bør fondet investere mer i fremvoksende markeder, noe som de siste årene har vist seg å gi langt bedre avkastning enn investeringer i rike land.

Fondet må forvaltes ut fra etiske retningslinjer og med mål om lav risiko og høy avkastning. Målet om høy avkastning må likevel ikke gå på bekostning av menneskerettigheter eller miljø. Det er tvert imot viktig å påse at fondet ikke bidrar til brudd på menneskerettighetene eller store miljøødeleggelser. SPU bør heller ikke foreta investeringer som ikke er forenlige med den globale klimamålsettingen om maksimalt to graders temperaturøkning.

I forslaget foreslås det å innføre en klimaprosent. Det innebærer at Norge skal bruke tilsvarende 1 pst. av Norges samlede nasjonalinntekt, BNI, per år til klimatiltak i utlandet. Det tilsvarer om lag 30 mrd. kr for 2014.

Innenfor andre politikkområder har det vært politisk satte ambisjoner om en prosentsats. Dette gjelder innenfor både kulturpolitikken og utviklingspolitikken. Disse målsettingene har bidratt til store ressurser til disse formålene. Jeg vil derfor ikke utelukke at det kan være aktuelt å ha lignende ambisjoner innenfor andre politiske formål, da også i klimapolitikken.

Marit Arnstad (Sp) [11:36:23]: Sjøl om forslagene i dag bare får stemmene til Miljøpartiet De Grønne, synes jeg nok at den innstillingen vi i dag behandler, innevarsler at det kommer til å være bredere diskusjoner om dette temaet i Stortinget i det året som står foran oss. Det er til dels en samlet komité som gir føringer når det gjelder både økt innsats og en tydelig rolle for Statens pensjonsfond utland i spørsmålet om innsats knyttet til klima og også til å gå ut av områder som er et problem knyttet til klima. Men det er nok mange av oss som avventer både et bredere beslutningsgrunnlag og den utredningen som er i gang når det gjelder Pensjonsfondets rolle innenfor kull og kullinvesteringer.

Det er mange ulike virkemidler en i dag har når det gjelder norsk innsats overfor klimatiltak i utlandet. Til sammen ble det brukt i nærheten av 5 mrd. kr i 2013 til ulike tiltak som handler om klimainnsats i utlandet. Det er et tema som kommer til å bli mer og mer vesentlig, og det kommer også til å bli vesentlig å se de virkemidlene mer i sammenheng enn det vi kanskje har klart tidligere. Bidrag til FNs klimafond er en viktig og nødvendig satsing, og det er, som komiteen uttrykker det, nødvendig at Norge tar en aktiv og ledende posisjon i det arbeidet og også øker bidragene i årene som ligger foran oss.

Det å uttrykke ambisjoner gjennom prosenter har vist seg å være viktig på en del andre områder. Det har bidratt til å løfte både innsats og synlighet på områder som både kultur og bistand, så det er i seg sjøl en tematikk som ikke bør avvises. Men det er klart at det kan være ulike måter å gjøre dette på, akkurat som det også kan være ulike måter å gjøre det på når man snakker om bidrag fra SPU. Miljøpartiet De Grønne har foreslått at man her skal trekke ut penger direkte fra Statens pensjonsfond utland, Arbeiderpartiet sier de er opptatt av at den type satsing bør skje gjennom ordinære budsjettbevilgninger. En kan også tenke seg at den type satsing kan skje ved at en trekker fra brutto SDØE-inntekt, altså før det overføres til Statens pensjonsfond utland, og før det i det hele tatt beregnes en netto SDØE-inntekt. Det er også en mulig måte å se det på.

Jeg tror det er viktig at vi kommer oss videre i vurderingene av hvilken rolle Statens pensjonsfond utland kan og bør spille, også når det gjelder klima, i årene framover. Det er mulig å se fondet som en tydelig rolle i et klimaperspektiv. Forslaget som ble fremmet i fjor når det gjaldt kull og at SPU skal gå ut av kull, er et eksempel på det. Jeg er nok redd for at den vurderingen man nå legger opp til fra Finansdepartementet og regjeringens side, kommer til å bli litt for snever i sin innfallsvinkel, og at vi kan risikere at vi ikke får en bred nok debatt knyttet til det mandatet som den utredningen fikk. Bare å skulle vurdere om det kan framstå som en mer effektiv eierskapsutøvelse, kan bli for snevert. Senterpartiet tror det er nødvendig å vurdere bredere, og vi mener også at en bør vurdere retningslinjer om redusert CO₂-intensitet, hvilket kan bety kull, men det kan også bety at andre deler av fossil produksjon må vurderes i en slik sammenheng.

Jeg tror nok vi kommer oss videre når det gjelder spørsmålene om vurderingene av SPU, og jeg synes at KLPs vedtak tidligere i uka om å trekke seg ut av kull er en oppmuntring fordi den også gjenspeiler debatten her i salen og på Stortinget. Jeg vil egentlig dele det som representanten Aukrust sier om at hilsenen fra Alfred Bjørlo i Eid bør gå videre til hans partifeller fra Venstre her i salen, slik at de ved neste korsveg sørger for at det også kan gjøres mer bestemte vedtak i Stortinget enn det som ble gjort tidligere i år når det gjaldt Statens pensjonsfond utland.

Senterpartiet velger i dagens behandling å avvente den utredningen som nå er varslet, men det er et visst håp som ligger i å kunne konstatere at det faktisk reelt sett er et flertall i salen både for å vurdere prosentsats og for å vurdere å trekke seg ut av kullinvesteringer i SPU.

Ingunn Gjerstad (SV) [11:41:31]: På FNs klimatoppmøte i København i 2009 forpliktet rike land seg til å løyva 100 mrd. dollar årleg til klimafinansiering innan 2020. Det var eit sentralt krav frå utviklingslanda i klimaforhandlingane, og det er viktig for tilliten i desse forhandlingane at Noreg og andre rike land følgjer opp løfta sine. Det er dessutan rettferdig. Det er fattige land som har bidrege minst til klimaendringane, men dei opplever konsekvensane hardest.

Fattige land fortener vår støtte til å tilpassa seg klimaendringane, og fattige land fortener vår støtte til å investera i klimateknologi, og kanskje dei kan unngå dei fordyrande omvegane om fossil energi som vi har hatt. Håpet er at fattige land kan hoppa over ein del av desse fossile tilstandane som rike land har gått igjennom. Det er viktig at Noreg tek ein aktiv og leiande posisjon i arbeidet med FNs grønne klimafond.

Eg vil i denne debatten visa til SVs alternative budsjett, der vi foreslår 650 mill. kr i støtte til klimafinansiering. Det gjer vi på toppen av å løyva 1 pst. av BNI til bistand.

Eg vil minna dei andre partia om at støtta til klimafinansiering bør koma på toppen av den ordinære bistanden og ikkje til erstatning for andre viktige utviklingsforemål. Då den raud-grøne regjeringa i si tid vedtok å trappa opp støtta til regnskogsbevaring til 3 mrd. kr, auka ho samtidig delen av BNI til bistand totalt. Eg registrerer at dagens regjering ikkje vel ein sånn strategi. Tvert imot lét dei vera å løyva éi krone av kvar hundrelapp vi tener, til bistand, og dei foreslår ein altfor beskjeden sum, innanfor den beskjedne bistandsramma, til klimafinansiering.

SV meiner vidare at støtta til klimafinansiering må få ein årleg opptrappingsplan fram mot 2020.

Til slutt vil eg minna om at alle pengane vi løyver som bistand, skal forvaltaast skikkeleg. Eg vil minna regjeringa om at dei har eit stort ansvar for å følgja opp forvaltninga av pengar som går til klimafinansiering, og sørgja for gode tiltak mot misleghald, også i dei internasjonale fonda som Noreg løyver pengar til. Det er verken i klimaet eller i dei fattige landa si interesse at vi gløymer nulltoleransen for korrupsjon og misleghald når vi no diskuterer dei store summene som krevst frå verdas rikaste land. Også vi i SV ser fram til fleire debattar om korleis oljefondet vårt, som vi kallar det på folkemunne, kan brukast som eit endå betre verktøy i den store, viktige klimakampen, der Noreg har både finansielle musklar og kompetanse til å ta eit særskilt ansvar i den grønne, gode striden.

Oskar J. Grimstad (FrP) [11:45:03]: Noreg er eit av dei landa som bidreg mest, målt per capita, til klimaarbeidet, og etter no å ha deltatt som observatør av FNs arbeid ein månads tid og sett arbeidet dei gjer innanfor ei rekkje viktige område, kan eg også konkludere med at vi viser godt igjen i statistikkane om økonomiske bidrag, også når det gjeld FNs grønne fond.

Norfund gjer også eit svært viktig arbeid på fornybar-sida utanlands og i ei rekkje land – og er eit anna eksempel på Noregs bidrag på dette området.

Noreg har aktivt bidrege med utvikling av det internasjonale arbeidet på klimaområdet, og ambisjonane vidare

er slett ikkje reduserte – snarare tvert imot. Difor er det at ein no foreslår ein konkret klimaprosent som eit mål, ei avsporing, etter Framstegspartiet si meining. Politiske ambisjonar gjennom eit prosentmål er ein dårleg idé, då det fokuserer på ressursallokering framfor på det som er viktig: effektiv og god ressursplassering.

Denne regjeringa har vore og vil framleis vere heilt i fremste rekkje globalt når det gjeld ressursbruk målt per capita, men å låse det til ein eksakt prosent av BNI er rett og slett ein dårleg idé.

Til slutt nokre ord knytte til representanten Ingunn Gjerstad sitt innlegg, der ho tar opp problemet med korrupsjon: Vi ser i dag at store midlar går til denne typen arbeid, og då er det svært viktig at dette arbeidet ikkje blir øydelagt av at uærlege sjeler kjem inn og får forsyne seg av ressursane til dette viktige arbeidet. Så det er svært viktig å fokusere på dette også.

Rasmus Hansson (MDG) [11:47:17]: I innstillingen til denne saken uttaler en samlet komité:

«Uten store reduksjoner i klimagassutslippene risikerer man at samfunn og økosystemer over hele verden ødelegges.»

Det er derfor FNs klimafond er opprettet, med Norge som en av pådriverne. Poenget med Klimafondet er altså at rike land skal gi penger til dette fondet, slik at en kan investere i en mer bærekraftig utvikling i fattige land, og slik at vi kanskje kan klare å unngå de skumle effektene av klimaendring som komiteen påpeker.

Klima- og miljøminister Tine Sundtoft påpeker i et brev til energi- og miljøkomiteen 19. mai 2014:

«Det er et stort behov for finansiering til utslippskutt og klimatilpasning i utviklingsland.»

Videre står det at regjeringen mener at «Norge skal spille en pådriverrolle».

Komiteen viser på sin side til at forhandlinger om den internasjonale klimaavtalen går tregt, og at det i stor grad er på grunn av dyp konflikt mellom rike og fattige land, fordi det er misnøye med finansieringsviljen fra rike land. Komiteen understreker også at det er viktig at Norge fortsatt har en aktiv og ledende posisjon i arbeidet med FNs klimafond, osv.

Så har altså regjeringen Solberg bevilget 200 mill. kr til dette veldig viktige fondet, mens det de rike landene ble enige om i København, var et mål på 100 mrd. dollar. 200 mill. kr er mindre enn det.

Nå har USA varslet at de bevilger 3 mrd. dollar, Sverige kommer med 1 mrd. dollar, Frankrike med 1 mrd. dollar, osv. – alle sammen med mer eller betydelig mer enn det Norge gir.

Dette er altså bakgrunnen for at Miljøpartiet De Grønne har foreslått at Norge benytter det eksepsjonelle internasjonale virkemidlet vi har i form av Statens pensjonsfond utland, og tar en bitte liten del av det fondet til å styrke FNs klimafond på en måte som virkelig vil gjøre en forskjell. Kostnaden for SPU vil være ca. to tredjedeler av den kapitalen som tilføres fondet i løpet av ett kvartal. Det vil altså ikke tære på fondet i det hele tatt, og det vil være et meget beskjedent inngrep i vår pensjonskapital.

Kirkens Nødhjelp har for et par måneder siden gjort beregninger av hva Norges egentlige internasjonale klimagjeld er, gitt at vi lever av å selge olje og gass. Summene som den undersøkelsen kommer fram til, er ganske astronomiske. Det er mange hundre milliarder kroner per år på flere områder. En sum på 30 mrd. kr er lite i forhold til den klimagjelden Kirkens Nødhjelp beregner at vi faktisk har.

Likevel har vi i dag fått en del sympatierklæringer, men også unisone oppsummeringer av at oljefondet kan vi foreløpig ikke bruke til å gjøre en virkelig forskjell i internasjonalt klimaarbeid. Det synes jeg er sørgelig, for det er akkurat dette som preger norsk klimapolitikk både ute og hjemme: det at vi ikke er villige til å sette inn virkemidler som vi kan sette inn, og ikke er villige til å sette inn virkemidler som virkelig gjør en stor forskjell. Da gjør jeg selvfølgelig et unntak for én god ting som Norge gjør ute, nemlig skogsatsingen.

Når det gjelder det fondet som vi har vært med på å opprette selv, har vi ikke den ledende rollen som både statsråden og komiteen vil at vi skal ha, og vi bidrar ikke til å bygge opp fondet på noen konstruktiv måte. Sannsynligvis er vi i en situasjon hvor vi forsterker mistanken fra fattige land om at rike land som Norge ikke er villige til å bidra.

Jeg noterer i det minste at det er vilje til å fortsette denne diskusjonen, det er en god ting. Så håper jeg at et flertall i Stortinget ved neste korsvei vil være villig til å bruke de virkemidlene Norge virkelig har, til å gjennomføre den politikken Norge hevder at vi har.

Jeg tar opp forslagene fra Miljøpartiet De Grønne.

Presidenten: Representanten Rasmus Hansson har tatt opp de forslagene han refererte til.

Statsråd Tine Sundtoft [11:52:39]: Vi er på vei inn i et avgjørende år for internasjonal klimapolitikk. I Paris skal verden om ett år enes om en ambisiøs klimaavtale. Avtalen skal hjelpe oss med å begrense global oppvarming til to grader.

En viktig forutsetning for å lykkes blir å sørge for økt finansiering til klimatiltak i utviklingsland i årene framover. Jeg er glad for at representanten Hansson setter søkelys på dette.

De fattigste landene rammes hardest av klimaendringene. De trenger støtte til å tilpasse seg. Og de trenger støtte til å legge om økonomiene sine, slik at de kan få økonomisk vekst med lave utslipp.

På klimatoppmøtet i København i 2009 lovte rike land 100 mrd. dollar årlig innen 2020 til klimatiltak i fattige land.

Som representanten Hansson er inne på i sitt forslag, blir Det grønne klimafondet en viktig brikke i oppskaleringen mot 100 mrd. dollar.

Norge vil annonsere sitt bidrag på givermøtet i Det grønne klimafondet i Berlin i dag. Dette er midler som kommer på toppen av et allerede høyt nivå. Norge er i verdenstoppen når det gjelder internasjonal klimafinansiering. I år gir vi drøye 5 mrd. kr til utslippsreducerende tiltak og klimatilpasning i utviklingsland.

Den største internasjonale klimasatsingen er regjeringens klima- og skoginitiativ. I budsjettet for 2015 foreslår regjeringen 3 mrd. kr til skogsatsingen. Jeg er svært tilfreds med at en omfattende evaluering viser at initiativet har god framdrift og måloppnåelse. Som dere vet, har regjeringen besluttet å videreføre denne satsingen fram til 2020.

Utvikling av ren energi i utviklingsland er en annen norsk hovedsatsing. I 2014 har Stortinget bevilget nesten 1,3 mrd. kr til slike tiltak.

Klimatilpasning er et viktig område der vi trapper opp vår innsats. I 2013 økte innsatsen rettet mot tilpasning til om lag 600 mill. kr. Men som representanten Hansson påpeker, er finansieringsbehovene enorme. Vi må få til et storstilt grønt skifte i globale investeringer, både offentlige og private.

Jeg vil trekke fram tre nøkkelfaktorer for å få til et slikt skifte.

Det første er at offentlige reguleringer sender et tydelig og langsiktig signal til investorer om at framtiden tilhører aktiviteter med lave CO₂-utslipp. I Sundvolden-erklæringen sa regjeringen at vi skal være en pådriver i arbeidet for å sette en internasjonal pris på karbon. En pris på karbon vil øke klimavennlige investeringer i både rike og fattige land.

Den andre faktoren er smart bruk av offentlige penger, slik at private investeringer vris i klimavennlig retning. Norfund regner med å ha utløst over 43 milliarder private kroner gjennom sine investeringer i ren energi i utviklingsland. Regjeringen øker overføringene til Norfund neste år med 250 mill. kr – til totalt 1 480 mill. kr. Minst halvparten av kapitalpåfyllingen i 2015 vil gå til investeringer i fornybar energi.

Subsidier til fossile brenslere er både kostbart og dårlig for klimaet. Likevel er størrelsen på disse subsidierne dessverre mange ganger høyere enn verdens samlede klimafinansiering. Denne brøken må snus.

Sist, men ikke minst, blir utviklingsland og framvoksende økonomier nødt til å ta et stort ansvar selv. De må skape gode vilkår for å tiltrekke seg investeringer, og de må sørge for at økonomisk vekst skjer med så lave utslipp som mulig. De gode nyhetene er at disse grepene i stor grad vil lønne seg uansett, slik New Climate Economy-rapporten nylig har vist. Men rapporten er også tydelig på at støtte fra offentlige kilder må øke. Norge vil gjøre sin del.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 4.

Sak nr. 5 [11:57:44]

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, André N. Skjelstad og Terje Breivik om Direktoratet for forvaltning og IKTs (Difis) rolle for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser (Innst. 45 S (2014–2015), jf. Dokument 8:91 S (2013–2014))

Presidenten: Etter ønske fra energi- og miljøkomiteen

vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlem av regjeringen.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til fem replikker med svar etter innlegg fra medlem av regjeringen innenfor den fordelte taletid, og at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Det anes vedtatt.

Eirik Milde (H) [11:58:40]: Jeg vil gjerne, på vegne av saksordføreren, få takke komiteen for et godt og konstruktivt samarbeid i arbeidet med denne saken. Det er alltid gledelig å kunne legge fram en innstilling som er enstemmig.

Klimaforliket legger føringer på oss, og det er viktig at vi leter etter gode løsninger for klima og miljø i de sakene vi arbeider med.

Innenfor området offentlige anskaffelser blir dette tydelig. Offentlig sektor bør – og skal – bruke sin markeds-makt i kraft av å være den største forbrukeren i økonomien, med rundt 400 mrd. kr årlig, og det er rom for å bruke innkjøpspolitikken aktivt som et virkemiddel i det grønne skiftet.

Det er bra at regjeringen ser behovet for en gjennomgang av dagens regelverk med sikte på å fornye arbeidet med miljø- og klimahensyn i offentlige anskaffelser. Det å bruke offentlige anskaffelser som en del av satsingen på det grønne skiftet og økt konkurransekraft for norske arbeidsplasser er både bra og riktig.

Omstillingen av samfunnet generelt og offentlig sektor i retning av lavutslippssamfunnet er en så stor oppgave at det ikke finnes noen god grunn til at klima- og miljøhensyn skal være et adskilt anskaffelsestema, men at det bør integreres med den øvrige satsingen myndighetene har på anskaffelser.

I Sundvolden-erklæringen stadfestes det at regjeringen vil at offentlig sektor som kunde bidrar til å ta i bruk og utvikle ny miljø- og klimavennlig teknologi.

Videre er det slik at EU har vedtatt nye direktiver på anskaffelsesområdet, og direktivene åpner for økt grønt handlingsrom og innovasjon gjennom anskaffelsesprosesser. Ett av formålene med EUs arbeid med å revidere anskaffelsesdirektivet har vært å bedre muligheten for å ivareta andre samfunnshensyn i offentlige anskaffelser, som f.eks. klima og miljø. Mulighetene til å stille krav til miljø i alle faser av en prosess er tydeliggjort og utvidet.

Difi er myndighetenes organ for å utvikle offentlig sektor på anskaffelsesområdet og bidrar med sin fagkompetanse på dette feltet.

Skal vi lykkes med å bruke offentlige anskaffelser i klimaets og miljøets tjeneste, blir det viktig å få formidlet ut de mulighetene som ligger i regelverket til den enkelte innkjøper i offentlig sektor. Det blir viktig å få så vel statlige som kommunale og fylkeskommunale organer til å bruke regelverket i klimaets og miljøets tjeneste.

Kunnskapsspredning blir viktig. Med dette vedtaket i denne saken blir arbeidet med kompetansespredning og

rådgivning om miljø- og klimahensyn i offentlige anskaffelser definert som Difis ansvarsområde.

Terje Aasland (A) [12:02:20]: Ut fra foregående innlegg skulle en egentlig tro at det forslaget som vi nå behandler, var overflødig, men det er det ikke. Det er en årsak til det, og det er at regjeringen valgte å fjerne det instrumentet fra Difi som et flertall mener Difi skal ha. Sånn sett er jeg glad for at Stortinget er samlet.

400 mrd. kr – eller der omkring – er det det offentlige handler for hvert eneste år. Det er en betydelig innkjøpsmakt i det offentlige systemet, og det er viktig at det har en innretning mot miljø- og klimahensyn. Det er nettopp det saken egentlig handler om. Det ville vært forundringsverdig dersom en ikke ønsket at staten skulle opprettholde, gjennom Difi, den klare rådgivningsfunksjonen og den klare innretningen som de har hatt mot miljøhensyn i offentlige innkjøp.

Så er jeg i likhet med foregående taler glad for at komiteen er samlet, men jeg understreker at det er et flertall – et klart flertall i komiteen – som er betydelig kritisk til at regjeringen valgte å fjerne dette mandatet fra Difi. Flertallet mener veldig tydelig at nettopp det som har vært innretningen til Difi når det gjelder miljøhensyn i offentlige anskaffelser, har hatt stor betydning, og at det ikke er noen motsetning i den forbindelse og til det som eventuelt skal komme av forsterkninger i offentlige innkjøp av miljø- og klimahensyn.

Dette er en god sak. Det var egentlig en nødvendig sak hvis regjeringen ikke hadde foreslått den justeringen de gjorde, men på bakgrunn av den justeringen de foreslo, er jeg svært glad for at et samlet storting ønsker at ordningen skal fortsette.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [12:04:41]: Offentlig sektor er den største innkjøperen i landet. Årlig kjøpes det inn varer og tjenester for rundt 400 mrd. kr, noe som utgjør om lag 18 pst. av BNP. På den måten besitter offentlig sektor en innkjøpsmakt som ingen andre kan måle seg med. Denne makten kan være et unikt verktøy dersom en bruker det på rett måte.

Offentlig sektor kan gjennom strategiske miljøbevisste anskaffelser bidra sterkt til å etablere etterspørsel etter miljøvennlige og innovative løsninger på tvers av ulike sektorer. Det store spørsmålet er imidlertid om det offentlige allerede i dag innehar tilstrekkelig kompetanse til å utnytte denne makten til nettopp dette. Spørsmålet blir da: Eksisterer det en gjennomgående oppmerksomhet og en klar bevissthet rundt dette i alle offentlige instanser når det skal foretas innkjøp? Jeg tror dessverre ikke det i tilstrekkelig grad er tilfellet.

Inntil høsten 2013 hadde Difi en avdeling, finansiert av Miljøverndepartementet, som arbeidet med nettopp slik kompetanseheving. Avdelingen har utviklet verktøy og kurs, har drevet opplæring og veiledning for at kommunene og andre offentlige instanser kan bli dyktigere og mer bevisste når det gjelder å stille krav til miljøeffektivitet og innovasjon ved anskaffelser. Avdelingen har særlig fokusert på de store og viktige innkjøpspostene som drifts-

kostnader, energi- og miljøbelastninger, IKT, transport og bygninger.

Regjeringa valgte imidlertid å fjerne tilskuddet i tilleggsproposisjonen til statsbudsjettet i fjor høst. Det har naturlig nok ført til at Difis arbeid på feltet er redusert til et minimum. At hver kommune skal utvikle egne krav mener vi rett og slett er dårlig samfunnsøkonomi. Jeg synes det er underlig at ikke regjeringa har lansert noe alternativ for å øke innkjøpskompetansen i det offentlige.

Lov om offentlige anskaffelser pålegger det offentlige å ta hensyn til miljø og livssyklus-kostnader, LCC. Mangel på kompetansekapasitet i kommuner, fylkeskommuner og statlige organer vil kunne føre til at disse aspektene sjelden tas hensyn til. Konsekvensene er dårligere kvalitet og økte LCC-kostnader.

Jeg mener primært at den opprinnelige budsjettposten bør gjenopprettes. Dette har da også Kristelig Folkeparti foreslått i sitt alternative budsjett for 2015. Vi har foreslått å bevilge 10 mill. kr for å videreføre satsingen. Så nå får vi se hvordan det går i forhandlingene, men vi velger å støtte representantforslaget.

Ingunn Gjerstad (SV) [12:08:18]: Ein får jo lite grann trim på sånne dagar når det er komiteen sine saker på rad og rekke!

På same måte som klimaendringane rammar urettferdig og ulikt ute, blir norske kommunar ramma ulikt av regjeringas, og Stortingets, opprioritering av klima- og miljøomsyn. Då er det vår rolle å sikra verktøykassa deira. Små kommunar har som vi veit mindre ressursar, færre tilsette enn store kommunar, og som statsråd Sundtoft også sa i førre sak, så er offentlig sektor veldig viktig for å nå klimamåla våre. Det å – gjennom Difi – gje hjelp til kommunane, gje dei opplæring i å bruka denne store marknadsmakta si, er ei oppgåve som vi må få på plass igjen. Vi gjer det no i dette vedtaket, og eg er glad for at ein samla komité vil det.

Statsråd Tine Sundtoft [12:09:36]: Offentlig sektor er den største forbrukeren i norsk økonomi med rundt 400 mrd. kr i årlig forbruk, og jeg konstaterer med glede at en samlet komité mener at offentlig sektor aktivt bør bruke de mulighetene en slik markedsposisjon gir i innkjøpspolitikken som et virkemiddel for det grønne skiftet.

Komiteens syn vil bli vektlagt i den pågående revisjonen av regelverket på anskaffelsesområdet. Revisjonen tar bl.a. utgangspunkt i EUs nye direktiver på anskaffelsesområdet. Direktivene åpner for økt grønt handlingsrom og innovasjon gjennom anskaffelsesprosesser. Fristen for nasjonal gjennomføring er april 2016.

Gjennomgangen vi har startet, gjelder ikke bare regelverket, den gjelder også en videreutvikling av politikken mer generelt. Det reviderte regelverket fra EU er mer fleksibelt og åpner nye muligheter. Skal vi utnytte potensialet i et mer fleksibelt regelverk, må vi kombinere det med andre virkemidler på en smart måte. Da kan vi forenkle hverdagen for oppdragsgivere og næringsliv og oppnå praktiske resultater, som kan fremme både det grønne skiftet og økt grønn konkurransekraft.

Det offentlige er samlet sett den største forbrukeren,

men det er også mange store forbrukere i privat sektor, og vi kan lære av de beste på grønne innkjøp i privat sektor. Nasjonalt program for leverandørutvikling 2015–2019 skal fremme bruk av nye miljø- og klimavennlige teknologier. Dette er ett eksempel på de mange initiativene som samlet sett bidrar til omstillingene i økonomien.

Komitéfertallet viser til at veiledningstilbudet er redusert i inneværende år, men Difi har fortsatt ansvar for veiledning om regelverket knyttet til miljø og livssyklus-kostnader. Jeg vil gjøre en grundig vurdering med tanke på hva som bør videreføres, hva som kan forenkles, og hva vi må gjøre nytt i det videre utviklingsarbeidet. Det vil da være naturlig å vurdere hva slags veiledning det vil være størst behov for, og hvordan veiledningen skal tilbys. Departementet vil aktivt bruke Difi til faglig rådgivning i den utviklingsfasen vi nå er inne i.

Jeg merker meg at komiteen peker på at det er viktig i det videre arbeidet med anskaffelsesregelverket å få formidlet de muligheter som ligger i regelverket til de enkelte innkjøpere i offentlig sektor. Det blir viktig å få så vel statlige som kommunale og fylkeskommunale organer til å bruke regelverket i miljøets og klimaets tjeneste.

Jeg ønsker at framtidige virkemidler skal bidra til forenkling. Det gjelder ikke minst ved økt digitalisering, og det er også positivt i et miljøperspektiv. Det må bli enklere å ta grønne valg for offentlige virksomheter.

Så la meg til slutt gi uttrykk for at jeg er tilfreds med den tverrpolitiske enigheten om å bruke innkjøpspolitikken aktivt som virkemiddel for det grønne skiftet. Komiteen gir klare signaler til regjeringen om hvordan Difi kan – og bør – bidra til å styrke kompetansen om miljø og klima i offentlige anskaffelser, og disse signalene vil jeg ta med meg i den pågående gjennomgangen av regelverk og virkemidler.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Terje Aasland (A) [12:13:57]: Flertallet i komiteen mener at miljøkriteriesettene og annen veiledning fra Difi har gitt tiltrengt og faglig trygghet for hvordan miljøkrav og kriterier kan stilles i konkurranser og anbud.

Er statsråden enig i den betraktningen?

Statsråd Tine Sundtoft [12:14:20]: Difi er ansvarlig for veiledning i hele regelverket for offentlige anskaffelser, også i miljø- og livssyklus-kostnader. Det er en integrert del av arbeidet med offentlige anskaffelser, og derfor bruker vi Difi aktivt når vi jobber med hvordan vi skal følge opp det vi nå vet kommer fra EU om nye innkjøpsdirektiver.

Terje Aasland (A) [12:14:46]: Da kunne det være fristende å stille følgende oppfølgingsspørsmål: Når statsråden i brev til komiteen datert 22. oktober skriver at hun «har ikke sett det som hensiktsmessig å videreføre den forrige regjeringens politikk på dette området», hva er det som har endret seg fra 22. oktober og fram til i dag, når også statsråden understreker at videreføringen av den rød-grønne regjeringens politikk er viktig akkurat på dette feltet?

Statsråd Tine Sundtoft [12:15:22]: Som jeg sa i det forrige svaret, bruker vi Difis kompetanse nå i vårt arbeid for å vurdere konkret hva slags veiledning det vil være størst behov for, og hvordan den veiledningen skal tilbys. Vi vet nå at dette området er i rask utvikling. Vi beveger oss i retning av et mer fleksibelt og åpent regelverk. Vi vet nå hva vi kan forvente kommer fra EU, og hvordan vi skal tilpasse oss det, og hvordan vi legger opp til bedre kompetanse, men også kanskje mer innovasjon i innkjøpet i forhold til å være med på det grønne skiftet. Så vi bruker Difi aktivt i det arbeidet, og tar i bruk deres kompetanse.

Rigmor Andersen Eide (KrF) [12:16:15]: Det er positivt, synes vi, at regjeringa skal gjennomgå dagens regelverk med sikte på fornyelse i arbeidet med miljø- og klimahensyn i offentlige anskaffelser. Spørsmålet mitt blir: Ville det ikke være klokt å vente med å redusere aktiviteten til Difi til dette arbeidet er gjennomført?

Statsråd Tine Sundtoft [12:16:39]: Nå merker vi oss også utviklingen i EU på dette området, og vi vet at det kommer nye direktiver. Vi bruker Difi i det arbeidet nå. Så er det viktig – igjen, som jeg sa – å se på hva slags veiledning vi trenger, og hvordan veiledningen skal tilbys. Det har vært et godt prosjekt i Difi som har gitt god innsikt i dette, som også staten, kommuner og fylkeskommuner allerede har fått godt innblikk i. Så jobber vi videre nå, fordi vi vet at det å bruke innkjøpspolitikken er et av de viktigste verktøyene vi har for å foreta det grønne skiftet. Difi sitter på god kompetanse, som vi bruker i vår utvikling av dette politikkområdet.

Presidenten: Replikskordskiftet er omme.

Ola Elvestuen (V) [12:17:43] (komiteens leder): Det offentlige i Norge kjøper inn varer og tjenester for 400 mrd. kr i året, altså et omfattende beløp. Å bruke dette effektivt for å oppnå gode miljømål og å se på livsløpskostnader og på helheten i innkjøpsordningen er de viktigste virkemidlene vi har for å nå de klima- og miljømålene som vi har satt oss som samfunn.

Så er jeg veldig glad for at det i forbindelse med dette Dokument 8-forslaget nå er et enstemmig storting som går inn for – og presiserer – å legge tilbake ansvaret hos Difi med tanke på å rådgi det offentlige – staten, men også fylker og kommuner – når det gjelder miljø- og livssyklus-kostnader. Dette er egentlig en sak hvor vi retter opp en feil, og det er bra at man er så samstemt om å gjøre det. Og det er egentlig to feil. For det første er det viktig å få på plass og fastslå at dette er en av Difis viktigste oppgaver. Det er ingen tvil om at med så store innkjøp som kommuner og fylker gjør, trenger de en støttespiller i staten. Det er umulig å bygge opp denne kompetansen ute hos den enkelte, der må du ha en sentral aktør som støtter opp, og Difi har gjort dette på en utmerket måte.

Men en retter også opp den andre feilen, som er at da man fikk denne ekstraveilgningen fra Miljødepartementet i 2008, var det et prøveprosjekt på tre år, som så ble videreført. Er det noe vi i hvert fall fra Venstres side er skeptisk

til, og jeg synes denne saken illustrerer hvorfor, er det at miljøtiltak skal være tilleggsbevilgninger. Ansvaret for miljøet må ligge inne i den ordinære driften. Det gjelder Difi, og det gjelder i andre etater og i andre deler av offentlig sektor. Det er en uting at man legger dette på tilleggsbevilgninger. Denne saken viser at da lager du et sårbart system. Ved en enkelt beslutning forsvinner hele miljøtenkningen, og så forsvinner på en måte hensikten bak det man opprinnelig gjorde.

Vi er altså veldig glad for at vi nå har et enstemmig storting som får fastslått at dette skal være blant Difis sentrale oppgaver, og at det skal skje innenfor de budsjettene som Difi til enhver tid har. Dette er ikke en tilleggsoppgave, dette må være en av deres hovedoppgaver, og klarer man å mobilisere alle innkjøpene og anskaffelsesvolumene inn i miljøets tjeneste, kan du virkelig få til store endringer i samfunnet.

Så er det klart at for mange er det man møter, et komplisert regelverk. Ikke bare skal man sørge for at man har de riktige miljømålsettingene, men man skal også gjøre dette innenfor like konkurransevilkår. Med den tilknytningen vi har til EU, er det et komplisert regelverk, som mange kommuner og fylker trenger en støtte for å stake seg igjennom. Og ikke minst, som det var påpekt, nye EU-direktiver gir i større grad handlingsrom for å stille miljøkrav ved anskaffelser. Her har Difi en sentral rolle i å vise fram og tydeliggjøre det handlingsrommet som de ulike deler av staten – men også lokal forvaltning, fylker og kommuner – har uten at man bryter konkurransereglene. De har et handlingsrom for å oppnå miljømål, men må være sikre på at de holder seg innenfor konkurransereglene.

Så dette er egentlig en sak som burde ha vært unødvendig, vi skulle ikke ha havnet i denne situasjonen. Det burde ha vært ryddet opp uten dette mellomrommet. Når det nå først ble sånn, er dette en god sak for miljøarbeidet i Norge.

Karin Andersen (SV) [12:22:19]: Som saksordfører for Difi i kommunal- og forvaltningskomiteen synes jeg det er naturlig at jeg også sier noe om dette. Jeg har med stor forundring sett på hva regjeringen har gjort på dette området, og forundrer meg over en regjering fra høyresida som ikke skjønner ordentlig, tror jeg, hvordan en stor økonomisk, finansiell, muskel virkelig kan brukes til å oppnå resultater. Jeg er derfor glad for at man nå finner noen løsninger på dette, men det er sånn at man må ha sentrale kompetansemiljøer som kan rådgi både statens ulike organer og etater og også kommunesektoren på en mye sterkere måte enn det man gjør i dag, både på klima og miljø og også på veldig mange andre områder der IKT er vesentlig.

Jeg vil også henlede oppmerksomheten på internasjonal forskning, der det nå bl.a. er en forsker ved Staffordshire University i England som heter Mariana Mazzucato som gjennom sin forskning har vist hvor viktig offentlig sektors virkning er på innovasjon og særlig de store skiftene som trengs i samfunn, altså at man ikke må undervurdere offentlig sektors innsats som en stor aktør og som en viktig pådriver for slike innovative skift på veldig mange områder. Det mener jeg at det er viktig at vi nå går skikkelig inn i, sånn at vi ikke på en måte faller i disse ideologiske

grøftene der alt offentlig ikke er innovativt, for veldig mye offentlig er innovativt, og denne forskningen viser at skal vi få til det grønne skiftet vi trenger nå, må det offentlige kraftig inn for å bidra til at det skiftet skjer.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 5.

Sak nr. 6 [12:24:16]

Interpellasjon fra representanten Karin Andersen til justis- og beredskapsministeren:

«For andre gang rulles det opp en sak om drap på barn, der politiet har lagt saken vekk med begrunnelsen at de små barna har skadet seg selv til døde. Kun takket være at familiene ikke gir opp, blir sakene gjenopptatt, én med fellende dom, én med antatt gjerningsmann. Det er lett å få en vond følelse av at politiet tar for lett på saker om vold mot barn, og det kan vi ikke leve med. Ingen av begrunnelsene som er kommet offentlig for henleggelse i saken om den 8 år gamle jenta fra Sotra, virker troverdige.

Hvilke holdninger til og kompetanse på vold mot barn og vold i familier er det i politiet, hva slags mangler er det i rutiner, metoder og instruksjoner som kan føre til slike henleggelse, og hvordan vil justisministeren sikre at saken om 8-åringen får konsekvenser for de ansvarlige for en feilaktig henleggelse og sikre at politiet i framtiden prioriterer voldssaker mot barn, kompetanse i alle ledd og etterforskning av høyeste kvalitet?»

Karin Andersen (SV) [12:25:16]: Det forferdeligste har hendt. Et barn er død under mystiske omstendigheter. Hvordan reagerer politi og påtalemyndighet i Norge? Er det full alarm? Blir alt gjort for i det minste å få klarlagt hva som har skjedd, og for å få straffet de skyldige? Svaret er dessverre for ofte nei. Derfor må vi til bunns i hvorfor norsk politi har sviktet i konkrete saker når det gjelder etterforskning, påtale og det å dømme voksne for vold mot og drap på barn. På 25-årsdagen for FNs barnekonvensjon må vi stille oss disse spørsmålene.

De to små barna, Christoffer Gjerstad Kihle og Monika Sviglinskaja, som led en brutal og forferdelig død, har vist for all verden at noe må være forferdelig galt når slike saker kan bli henlagt med begrunnelse om at barnet har skadet seg sjøl til døde. Det minste vi kan gjøre for barna som har vært utsatt for slik grusom vold, er å prioritere etterforskning og straffesak mot voldsutøverne. Kun takket være at en bestemor og en mor ikke ga opp, at noen nektet å se vekk og resignere, ble sakene oppklart: én med fellende dom, én med antatt gjerningsmann. Politiets begrunnelser for å legge vekk sakene har opprørt oss alle.

I åtte år gamle Christoffers sak var det i tillegg slik at mange varsellamper blinket på forhånd, og der er det mye vi kan gjøre for å stoppe vold mot barn. Også på det området er det langt igjen – også i politiet – når det gjelder å se, å se etter, for å oppdage, gripe inn og straffeefølge. Da politiet fikk denne saken, visste de at de foresatte hadde sagt at de fant ham med tørkepapir i nese og svelg. Poli-

tiet ble varslet rutinemessig om et mulig selvmord. I denne saken var det en lang forhistorie med skader og alvorlige bekymringer som politiet visste om. Politiet forfulgte flere teorier. Kvalte gutten seg sjøl med papir? Kom de store skadene av sjølskading, eller ble han drept? Til slutt skulle Statsadvokaten vurdere tiltale eller henleggelse. Statsadvokaten visste om de store skadene, men ikke hvordan han fikk dem, eller av hvem. Statsadvokaten ba ikke om ytterligere etterforskning. Han henla saken. Etter ny etterforskningsrunde ønsket Statsadvokaten igjen å henlegge saken. Da grep Riksadvokaten inn og beordret Statsadvokaten til å ta ut tiltale. 24. oktober det året – nesten fire år etter at gutten døde – ble stefaren dømt. Da sa alle at dette aldri måtte skje igjen, at nå hadde man lært.

Så ble drapet på åtte år gamle Monika Sviglinskaja henlagt, og politiets manglende etterforskning og surrealistiske begrunnelse kom for en dag. Også nå var det en mor som ikke ga opp, og noen i politiet som ikke ga seg, som tvang andre til å se det som lå opplagt i dagen, og som i ettertid har vist seg å snu saken fra sjølmord til drap. Det har vært mye offentlig omtale av disse bevisene, om hvorfor saken ble henlagt. Det var interne politietterforskere som ba om å få se på saken på nytt, men som ble bedt om å holde seg unna. Vitner ble ikke avhørt. Politiet ventet i tre måneder før en mystisk oppringning ble undersøkt, lot andre meldinger ligge, og til tross for knust vindu, krydder som lå strødd rundt, en mobiltelefon som var borte, og en hard knute på et belte rundt halsen på åtteåringen, mente politiet at åstedet ikke bar preg av innbrudd. En etterforsker varslet om disse omstendighetene til pårørendes advokat, og etter hvert ble saken gjenopptatt. Nå er en mann tiltalt i saken.

Disse barna har brent seg inn i vår historie som et hjerteskjærende og meningsløst vitnesbyrd om virkeligheten, og det har med all rett bredt seg en fæl følelse av at noe er alvorlig galt når slike saker ikke får topp prioritet i politiet. Er det slik i Norge at barnemishandlingssaker og barnedrap fremdeles er et så mørkt kapittel i vår retts-historie? Hvor mange saker er dårlig etterforsket og henlagt uten at spørsmålet om skyld eller uskyld er besvart? Hva skjer nå? Er det fremdeles slik at når offeret er et barn, blir saker oftere henlagt, gjerne med mangelfull etterforskning? Vi må ha svar på dette. Er det virkelig slik at påtalemyndigheten fortsatt tror på myten om at foreldre ikke kan gjøre skade på sine barn? Tror påtalemyndigheten og politiet at sjølmord er vanlig blant små barn? Søker de i det hele tatt råd i fagmiljøer som kan noe om dette? For fagmiljøene finnes!

Jeg vet ikke svaret. Det er derfor jeg reiser denne interpellasjonen, ikke for å høre mer om fokus på ditt og fokus på datt og handlingsplaner uten penger og innhold, men for å høre hvordan man kontrollerer at det man bestemmer, skjer, og om hvilke konsekvenser det får for de ansvarlige hvis de ikke gjør som man har bestemt. Dette gjør jeg også fordi vi nå har vært enige om i mange omganger at dette ikke må skje igjen. Så går det galt allikevel.

Jeg vet at hvis dette hadde vært meg, hvis jeg hadde blitt funnet på denne måten, med store skader på hodeskallen og nese og svelg stappet fulle av papir, knuste vinduer og et belte knyttet rundt halsen, så hadde politiet gjort alt for

å oppklare den saken. Men når offeret er et lite barn, er jeg ikke like sikker lenger.

Barna er avhengige av at vi voksne ivaretar dem, også i rettsvesenet, og her må det en holdningsendring til i politiet. Den må initieres, frontes og følges opp fra høyeste politiske hold når det ikke hjelper at Riksadvokaten sier sitt. For Riksadvokaten har gjennom rundskriv sagt dette. I 2002 ga han et klart og tydelig signal om at familievoldssaker skulle prioriteres, og for at ingen skulle være i tvil om hva han mente, skrev han at slike saker skulle gis forrang ved politidistriktets saksbehandling dersom det var knapphet på ressurser. Han la også til:

«Sakene skal oppklares så langt råd er, og unødig liggetid skal unngås både hos etterforsker og jurist.»

I februar i fjor skrev Riksadvokaten i sitt prioriteringsrundskriv om saker om alvorlig vold mot små barn, at de er:

«(...) krevende å etterforske og påtaleavgjøre, og må behandles med særlig grundighet. Vi understreker kravet om effektiv og grundig etterforskning. Riksadvokaten minner om at Kripos har opparbeidet bred ekspertise på området, og at det allerede ved de innledende undersøkelser bør vurderes å anmode om bistand derfra.»

Dette kom i februar i fjor, og jeg håper virkelig at dette nå blir satt ut i livet.

Vi vet allerede at mange saker har støvet ned, og at det kan gå mange år fra anmeldelse til rettssak. Hvem har da ansvaret når Riksadvokaten tydeligvis har gjort sin del av jobben? Sørger politimesterne for at Riksadvokatens prioriteringer følges opp, og at familievoldssakene prioriteres? Hva skjer når politimesteren svikter? Lite eller ingenting har det sett ut til. Jeg har sett at noen har fått refs fordi sakene har blitt liggende for lenge, men det stopper der – så vidt jeg vet. Det er til og med sann at hvis sakene blir liggende for lenge, kan voldsutøver få strafferabatt fordi saken har blitt liggende lenge. Og mens voldsutøveren kan få kortere tid i fengsel når politiet ikke gjør jobben sin, blir de voldsutsatte barna taperne, også i dette leddet.

Barn er avhengige av at voksne ivaretar dem, også i rettsvesenet. Her må det andre reaksjoner til. Hvor avskrekkende virker reaksjonen mot barnemishandlere på samfunnet når etterforskningen først har lav prioritet og fengselsstraffen så settes ned? Noen etterlyser et Barne-Kripos. Det er åpenbart at politiet ikke har god nok kompetanse på familievoldssaker, men jeg er ikke sikker på om et Barne-Kripos er det beste. Riksadvokaten minner oss jo om at Kripos allerede har opparbeidet bred ekspertise på området, og at man allerede ved de innledende undersøkelsene skal bruke dem. Hvorfor blir ikke Kripos brukt?

Barneombud Anne Lindboe sier hun generelt er bekymret for barns rettssikkerhet. Det er SV enig i. Barneombudet sier:

«Det gjøres for dårlig etterforskning når det gjelder vold mot barn.»

Hun sier også at hun ikke tror det er en god løsning med en egen nasjonal enhet for vold mot barn, men at:

«Politiet burde organisere arbeidet på en annen måte enn i dag og ha store, robuste etterforskningsmiljøer.

Nå sitter det for mange spredt rundt i små miljøer og etterforsker slike saker. Det er ytterst vanskelig å etterforske vold og overgrep mot barn, og selvfølgelig også drapssaker. Vi trenger store familievoldenheter med tverrfaglig, bred kompetanse og erfarne påtalejurister. Det er ofte stor turnover blant dem (...).»

Det samme påpeker Krisesentersekretariatet. De sier at det er for lav status å jobbe med disse sakene, at mange som jobber med det, søker seg vekk, og at man derfor ikke opparbeider nok kompetanse til å løse de vanskelige sakene.

Vi står foran en politireform, og den må hjelpe oss med å bidra til å få den kompetansen og det trykket på disse sakene som trengs.

Statsråd Anders Anundsen [12:35:37]: La meg først få takke interpellanten for å ta opp en viktig problemstilling med et svært alvorlig bakteppe. Så må jeg også nevne, som interpellanten sikkert er godt kjent med, at jeg som statsråd ikke kan gå inn i eller kommentere enkeltsaker på den måten som deler av denne interpellasjonen legger opp til. Derfor må mitt svar i hovedsak bli generelt.

Jeg kommer nesten rett fra lanseringen av regjeringens nye tiltaksplan mot vold og seksuelle overgrep mot barn og ungdom – En god barndom varer livet ut. Planen ble presentert på en stor konferanse om dette temaet, som fire statsråder har gått sammen om å arrangere.

Vold og overgrep mot barn er noe av den aller verste formen for kriminalitet, og kampen for å sikre at barn skal stå i første rekke for prioriteringer i politiet, hos påtalemyndigheten og i politikken, er avgjørende.

Regjeringen arbeider kontinuerlig med å forbedre innsatsen på dette området, og den nye tiltaksplanen peker på en rekke innsatsområder for arbeidet fremover.

Vold mot barn og vold i familier er et prioritert område i kriminalitetsbekjempelsen. Det er understreket i regjeringens nye målstruktur for justissektoren, hvor alvorlig kriminalitet skal prioriteres, og det er understreket i Riksadvokatens mål- og prioriteringsrundskriv til politiet og statsadvokatene, som interpellanten selv refererte fra. Der fremgår det at saker om slik vold må behandles med særlig grundighet, som interpellanten sa, og at henleggelse først kan skje etter at alle muligheter for årsaks- og ansvarsforhold er prøvd ut.

De prioriterte sakene skal gis forrang ved ressursknapphet. Politimesteren har ansvar for at alle saker i distriktet som faller inn under Riksadvokatens prioriteringer, skal gis den nødvendige forrang.

I forslaget til statsbudsjett foreslår regjeringen å bevilge penger til 50 nye politijuriststillinger som vil bidra til å styrke etterforskningskompetansen også i denne typen saker.

Statsadvokaten har som en av sine oppgaver å utføre fagledelse rettet mot politiet. Det betyr bl.a. å påse at prioriteringene følges opp i politidistriktene, og å sikre at etterforskningen har høy kvalitet. I budsjettforslaget til regjeringen er det også foreslått en styrking av den høyere påtalemyndighet, som skal gi mulighet til økt og bedre fagledelse. Vi foreslår å styrke den høyere påtalemyndighet

med 19 årsverk, hvorav 12 av årsverkene er statsadvokatembeter. I tillegg er det lagt inn midler for å sikre statsadvokatene konkurransedyktig lønn, for å skåne oss mot for høy turnover.

I saker om mistenkelige dødsfall som er etterforsket, hvor politiet går inn for henleggelse, er det også besluttet at det videre spørsmålet om henleggelse nå skal avgjøres av statsadvokaten, ikke av politiet, men politiet skal gi en begrunnet tilråding som grunnlag for Statsadvokatens avgjørelse. Dette følger av de nye retningslinjene fra Riksadvokaten til statsadvokatene.

Riksadvokaten har også opprettet en arbeidsgruppe som skal undersøke etterforskningen og den påtalemessige behandlingen av dødsfallet i den konkrete saken interpellanten viser til, fra dødsfallet fant sted og til etterforskningen ble avsluttet gjenopptatt.

Undersøkelsen skal gjennomføres snarest mulig, og tidsfristen er satt til senest innen utløpet av januar 2015. Formålet med denne undersøkelsen er å avdekke om det kan trekkes politi- og påtalefaglig læring ut av det arbeidet som er gjort i den nevnte perioden. Gruppen skal i sin rapport til Riksadvokaten gi råd om hvordan eventuelle læringspunkter kan implementeres hos politi- og påtalemyndighet, og slik kunne bidra til god kvalitet i arbeidet fremover.

Så har interpellanten et godt poeng når hun sier at vi kanskje har lært for dårlig tidligere. Også politianalysen viser at en har for dårlige evner i politiet til å lære av egne feil og også lære av dem som gjør det bedre. Dette er et arbeid som Politidirektoratet nå har høyt fokus på, for å sikre at «best practice» blir spredd, samtidig som en skal lære av de manglene som er, og de feilene som er blitt gjort.

Spesialenheten for politisaker har iverksatt en bred etterforskning på grunnlag av anmeldelse mot personer som deltok i den innledende delen av etterforskningen av den konkrete saken. Først når en kjenner utfallet av arbeidsgruppens undersøkelser og spesialenhetens etterforskning, vil det være grunnlag for å trekke konklusjoner om hvordan saken ble behandlet i politiet og av påtalemyndigheten. Jeg vil også understreke at saken fortsatt er under etterforskning.

Helt uavhengig av dette er det besluttet å opprette en egen gruppe ved Kripos som skal ha til oppgave å gjennomgå ikke oppklarte saker, såkalte «cold case»-saker, med sikte på å vurdere ytterligere etterforskningskritt i gamle saker som er henlagt. Opprettelsen av gruppen henger sammen med et årelangt politisk engasjement, kombinert med at Stortinget nylig fjernet foreldelsesfristen på de mest alvorlige volds- og sedelighetsforbrytelsene. I mange slike saker kan det være avgjørende at man ser på saken med friske øyne og et helt nytt blikk for å komme videre.

En rapport fra Politidirektoratet fra 2013 viser at det er behov for å se på både kapasitet og kvalitet på etterforskningen i politiet og etterforskningsarbeidets generelle vilkår. Rapporten foreslår bl.a. å styrke etterforskningens posisjon i norsk politi.

Denne rapporten følges nå opp i Politidirektoratet, i samarbeid med Riksadvokaten. En rekke tiltak, som dessuten også inngår i politianalysens vurderinger, vil bli

iverksatt. Dette omfatter bl.a. harmonisering av politiets behandling av straffesaker, standardisering av verktøy, rutiner og metoder, systematisk erfaringslæring og etablering av mer robuste, solide og spesialiserte fagmiljøer.

Jeg følger opp dette i styringsdialogen med virksomhetene, både gjennom de ordinære styringsdokumentene og i mine møter med virksomhetslederne.

Når det gjelder politiets arbeid med saker om vold i nære relasjoner, inkludert vold mot barn, er innsatsen betydelig intensivert den siste tiden. Det er tatt flere initiativ for å bedre politiets arbeid med slike saker, knyttet både til forebyggende arbeid og til straffesaksbehandlingen.

Saker om vold i nære relasjoner generelt, og vold mot barn spesielt, kan være utfordrende for politiet å etterforske. Ofte blir politirollen satt på prøve i disse sakene. Her betyr holdninger og kompetanse hos den enkelte tjenestemann mye. Kompetanse om og innsikt i problemområdet er av avgjørende betydning.

Derfor jobber vi for å bedre kompetansen til norsk politi om vold i nære relasjoner, inkludert vold og overgrep mot barn. Et viktig tiltak er ordningen med familievoldskoordinatorer i landets politidistrikt. Disse skal koordinere politidistriktets samlede innsats innen familievoldsfeltet. På samme vis er det opprettet koordinatorer for seksuelle overgrep i politidistriktene. I noen distrikter er dette oppgaver som håndteres av samme person.

Flere distrikter har også egne team med en distrikts-overgripende funksjon når det gjelder etterforskning av familievold og saker om seksuelle overgrep. Det kan også opprettes egne team i konkrete etterforskningsaker. I de alvorligste sakene kan Kripos yte bistand.

God etterforskning og oppfølging av sakene forutsetter at politiet er faglig oppdatert. Årlige samlinger for familievoldskoordinatorene er ett av tiltakene som bidrar til økt kompetanse og erfaringsdeling. Den nasjonale kompetansedelingsportalen KO:DE er også viktig. I tillegg inngår vold i nære relasjoner som en del av politiets grunnutdanning.

Dommeravhør av barn kan utgjøre en del av etterforskningen som bevis i en straffesak. De fleste avhørene skjer i dag på et barnehus, og alle politidistriktene har kompetanse innen avhør av barn. Det har vært kritikk mot for lang ventetid for barneavhør. Det er en kritikk som regjeringen har tatt på alvor. Det er gjennomført tiltak som har ført til at mens vi før hadde en gjennomsnittlig ventetid på 52 dager, er den nå nede i 45, og før årsskiftet skal den være nede i 40. Det er fortsatt for lang ventetid, men nå viser i hvert fall pilen riktig retning. Dette er resultatet av en ordentlig dugnad gjennom politidistriktenes fokusering på dette, og en skikkelig oppfølging i hele linjen, hvor jeg har samtaler med politidirektøren om dette, og politidirektøren følger det opp med politimestrene i den dialogen de har.

Justis- og beredskapsdepartementet jobber også med en ny lovproposisjon og tilhørende forskrift om ny barneavhørsordning, som kommer neste år. Der blir også spørsmålet om obligatorisk bruk av barnehus berørt, og også spørsmålet om hvem som skal ha ansvar for avhørene.

Vi innfører også risikovurderingsverktøyet SARA i alle landets politidistrikt, som skal bidra til å avdekke risiko for

ytterligere partnervold, og til at nødvendige sikkerhetstiltak iverksettes. I tillegg jobbes det nå med et nytt prosjekt, SARA for barn, for å se hvordan en kan utnytte den samme typen verktøy i forbindelse med barn som utsettes for vold.

Jeg nevnte innledningsvis regjeringens nye tiltaksplan mot vold og overgrep mot barn og unge. Her styrker vi innsatsen i alle sektorer, for det er ikke bare det polisiære sporet som er viktig i kampen mot vold og overgrep mot barn. Blant annet iverksettes tiltak for å rydde opp i usikkerheten i hjelpeapparatet når det gjelder opplysningsplikt og taushetsplikt.

For å kunne identifisere flaskehalser vil vi foreta en gjennomgang av saker om vold og seksuelle overgrep mot barn, fra anmeldelse til saken er ferdig behandlet i retts-systemet, for å finne læringspunkter. Det vil bli nedsatt en ekspertgruppe for å se på tilsvarende utvalg av saker.

Tiltakene som nå iverksettes, både i regi av Riksadvokaten og Politidirektoratet, og som selvfølgelig følges opp fra departementets side, vil bidra til at vi styrker oss i alle ledd i politiets og påtalemyndighetens arbeid i saker om vold og overgrep mot barn.

Karin Andersen (SV) [12:45:58]: Jeg takker for svaret, og jeg forstår, på det statsråden sier, at han tar dette på det største alvor. Da handler det om alle de tingene som blir satt i gang nå, og som har vært satt i gang før, men det handler først og fremst om å påse at det man sier og vedtar, blir gjort, og at hvis det ikke blir gjort, må noe skje. Jeg skjønner at statsråden ikke kan gå inn i de enkelte sakene, men jeg savner kanskje at han er litt mer kontant enn han var i sitt innlegg når det gjelder disse sakene, som han ellers er i kriminalpolitikken – for når det skjer noe galt, har statsråden vært ganske klarttalende om at når man gjør fæle ting, som får fæle konsekvenser, må det få en konsekvens for en sjøl også. Jeg savner litt av det i statsrådens innlegg.

Jeg er glad for at han nevner spesielt disse verktøyene, SARA og SARA for barn, men det er også verktøy som man i flere år har sagt skal være implementert, men som ikke blir det. Man må følge opp at de faktisk blir implementert, og at dette blir kompetanse som de ulike polititjenestemenn har, for det er helt nødvendig at de har det. Man må se etter, forstå hva man ser og gripe fatt i det. Så jeg er helt enig med statsråden i det. Det gjelder å komme for seint så tidlig som mulig, men at man klarer å avverge, er sjølsagt det aller beste.

Til dette med politiets organisering framover: Jeg forventer at dette får den prioritet som statsråden nå sier at det skal ha i arbeidet med å organisere politiet på nye måter framover, og jeg vil utfordre statsråden til å si litt om hvordan dette får konsekvenser for den nye politireformen, på en slik måte at vi er sikre på at dette faktisk får prioritet i de enkelte politidistrikt og der politiarbeid utøves.

Jeg er glad for at statsråden understreker meldeplikten, for det er det det er. Det er egentlig en meldeplikt for oss alle. Når vi vet og når vi ser noe som gjelder barn, står meldeplikten over taushetsplikten. Dette kan ikke sies for mange ganger, for det blir brukt som en unnskyldning.

Til slutt: FN's barnekomité sier at når vi har inngått for-

pliktelser om Barnekonvensjonen, skal man sette av tilstrekkelig med økonomiske ressurser for å iverksette tiltak. Da må barnehusene prioriteres høyere, og da må også konkrete tiltak i handlingsplanen mot vold mot barn følges av penger.

Statsråd Anders Anundsen [12:49:18]: Jeg er i all hovedsak enig i alt det interpellanten nå sa fra talerstolen. Jeg vil si lite grann når det gjelder de konkrete områdene som hun utfordret meg på.

Det ene handler om hva slags oppfølging man skal ha når det gjelder det å si at man satser på noe. Jeg har jevnlig oppdateringsmøter med Riksadvokaten. Påtalemyndigheten er en helt uavhengig etat som har sine egne prioriteringer, men vi har en dialog hvor vi diskuterer den typen ting, uten at det er noen påvirkning noen vei. Påtalemyndigheten, og påtalemyndighetens prioriteringer, er uavhengige.

Jeg har også månedlige oppfølgninger med POD når det gjelder etterforskningsbiten i politiet og prioriteringen av denne formen for etterforskning i de ulike politidistriktene. Det er det som har ført til at vi nå f.eks. har sett en riktig utvikling når det gjelder ventetiden for avhør av barn og andre sårbare personer, hvor den nå for en gangs skyld går nedover, og vi skal nærme oss den lovfristen så fort det overhodet lar seg gjøre.

Barnehusene er høyt prioritert allerede. Ressurssituasjonen og antallet barnehus er nå – ifølge den informasjonen jeg har – det som det er behov for. Så må man følge den utviklingen for å se hvordan det eventuelt endrer seg, men det viktigste nå er at vi har et avhørssystem som gjør at man kan bruke barnehusene enda mer effektivt. Der har vi – som jeg nevnte – dette arbeidet med endringer i straffeprosessloven og ny forskrift på trappene.

Representanten Andersen etterlyser klar tale, og jeg kan love at min tale er 100 pst. klar på dette området. Vold og seksuelle overgrep mot barn er noe av den verste kriminaliteten vi har. Det er et samfunnsproblem, også fordi det er et tabubelagt område. Barneombudet sa på den konferansen jeg viste til i sted, at man for ti år siden nesten ikke snakket om vold og seksuelle overgrep mot barn. Det var daværende justisminister Odd Einar Dørum som virkelig satte vold i nære relasjoner på dagsordenen, noe som også senere regjeringer har fulgt opp. Og det er viktig at det er tverrpolitisk styrke bak det engasjementet. Det gjelder både det å gjennomføre konkrete tiltak og også det å våge å snakke om det i det offentlige rom og være tydelige på hva slags forventninger vi har til våre borgere om å gjøre det de kan for å hjelpe mennesker ut av en sånn situasjon. Det handler om å bry seg om – ikke om å bry seg med.

Til slutt pekte representanten Andersen i innlegget sitt på utfordringen med at det er små etterforskningsmiljøer. Vi har 27 politidistrikter, som er svært ulikt utrustet. Det skaper også en stor utfordring etterforskningsmessig – særlig i denne typen saker, hvor man trenger spesialkompetanse. Det er et av hovedmålene med politireformen. I tillegg til at den skal gi et nært politi, er det andre viktige perspektivet at den skal gi en robusthet og en faglighet i etterforskningskompetansen som gjør at man får den spesialkompetansen som er nødvendig for å

etterforske grundig og godt seksuelle overgrep og vold mot barn.

Lise Christoffersen (A) [12:52:37]: La meg aller først – som statsråden – få lov til å takke interpellanten for å reise dette særdeles viktige temaet. Vold i nære relasjoner er et tema som har mange synsvinkler, og som kan debatteres med utgangspunkt i veldig mange statsråders ansvarsområder. Når representanten Karin Andersen velger å vinkle dette vonde temaet med utgangspunkt i de aller svakeste, barna, og – i tillegg – i den situasjonen der det aller verste har skjedd, og rette spørsmålet til justisministeren, retter hun også søkelyset mot kompetanse og kapasitet når det gjelder politiets etterforskning.

La meg likevel tillate meg å ta et litt bredere utgangspunkt. I Arbeiderpartiet har vi valgt å sette ned en intern gruppe som jobber med temaet «vold i nære relasjoner». I gruppa har vi representanter fra alle relevante komiteer – justiskomiteen, familie- og kulturkomiteen, kirke-, utdannings- og forskningskomiteen, arbeids- og sosialkomiteen, kommunal- og forvaltningskomiteen. Tilsvarende kunne egentlig alle statsråder som dekker disse politikkområdene, med fordel ha deltatt i dagens debatt. Når problemet er sammensatt, er det også nødvendig å favne bredt når det gjelder løsninger. Det handler om å forebygge. For å forebygge må vi evne å se. For å evne å se må vi ha kunnskap, rutiner for å håndtere bekymringsmeldinger, ressurser for å gå inn tidlig og å gi akutt beskyttelse til mødre og barn som bryter ut, tilbud om bolig og arbeid, osv. Vi må ha personer som har god kompetanse når det gjelder etterforskning og avhør, og vi må ha et rettsapparat som håndterer sakene forsvarlig.

Nylig arrangerte Arbeiderpartiets arbeidsgruppe mot vold i nære relasjoner et miniseminar her på Stortinget. Barneombudet var en av flere gode innledere. Hun fortalte om Barneombussen, som nylig var på reise i Østfold og arrangerte et møte med skoleelever, sammen med helse søster. Budskapet var: Vi må snakke med barn om overgrep. Etter samlinga, som var for litt over 70 barn, var det 14 barn som henvendte seg til helsesøster for å fortelle om ting de hadde vært utsatt for. Denne typen samtaler er noe som også politiet burde være med på.

Interpellanten har nevnt noen av sakene som har preget media i det siste, de hendelsene som alle mente ikke skulle skje igjen – ikke etter Christoffer. Jeg tenker nok du skjønner det sjøl, svarte Christoffer alltid når han ble spurt om hvor alle skadene kom fra. Hvorfor ringte ingen varselklokker? Hvorfor tok det så lang tid å stille noen til ansvar?

Det er noen som forsker på dette. De forteller at 50 pst. av alle menn som bruker vold mot partner, også bruker vold mot barna. De sier at barn er til stede ved 80–90 pst. av voldsepisoder mellom foreldre. De sier at det første som må skje når voksne oppsøker hjelpeapparat eller politi og forteller om mishandling i hjemmet, er å finne ut om det er barn med i bildet, og alltid – hvis ja – sørge for at barna blir undersøkt av kvalifisert helsepersonell og får snakke med kvalifisert avhørpersonell.

Hvordan blir man så kvalifisert? Da er vi over på et

helt annet område enn det justisministeren egentlig har ansvaret for, da handler det om utdanning – av helsefagarbeidere, barne- og ungdomsarbeidere, barnevernsarbeidere, lærere, barnehagepersonell, sosionomer, men også av politifolk – som også statsråden var inne på. Men de færreste av dem som er aktive i disse yrkesgruppene i dag, har lært noe særlig om vold i nære relasjoner, selv om dette nå er kommet inn i f.eks. grunnutdanninga av politifolk. Jeg spør meg selv: Er det på tide å pålegge utdanningsinstitusjonene våre å legge vold i nære relasjoner inn som en obligatorisk del av relevante utdanninger? Har vi som politikere – i en litt misforstått respekt for utdanningenes integritet – unnlatt å gjøre noe vi burde gjort for lengst? Noen høyskoler, f.eks. i Buskerud og i Vestfold, har tilbud, men ikke obligatoriske. Noen av dem som går der, betaler 30 000 kr av egen lomme, fordi etterutdanning ikke prioriteres av arbeidsgiver. Denne høsten går det få politifolk der.

Helt til slutt et tema som hører under ikke justis-, men beredskapsministeren: Vi har diskutert beredskap mye de siste årene – beredskap mot terror, beredskap mot ras og flom – men når diskuterte vi beredskap mot raserte barneliv? I Drammen Arbeiderparti, som jeg tilhører, vedtok vi forrige uke valgprogrammet for neste kommunestyreperiode. Vi vil ha vold i nære relasjoner som en hovedoppgave for kommunens beredskapsråd. Der sitter representanter for ledelsen i alle relevante etater i både stat, fylke og kommune. Der er hovedoppgaven nettopp å kartlegge omfang, avdekke svakheter, tette huller i samarbeidet, fylle på ved manglende kompetanse, forberede seg på aksjon når uønskede hendelser skjer, og – sist, men ikke minst – forebygge gjennom systematisk og løpende samarbeid. Ideen gis med glede bort til fri benyttelse for flere, forhåpentlig til beste for de voldsutsatte barna.

Anders B. Werp (H) [12:57:57]: La meg også takke interpellanten. Hennes sterke reaksjoner framført på en veldig god måte fra denne talerstolen understreker alvoret i saken. Dette er enkelthendelser som rammer oss alle hardt, selvfølgelig hardest for dem som er nærmest. Men det understreker jo det politiske ansvaret for å gjøre det vi kan for å forhindre at dette gjentar seg og skjer igjen.

Jeg vil også takke statsråden for hans gode svar, som løfter fram store og viktige perspektiver. Vår oppgave i denne debatten og i vårt arbeid framover blir å forene det nærmest personfokuset som interpellanten forståelig nok og på en god måte framfører, med det overordnede politiske ansvaret. Der synes jeg statsråden trakk de trådene sammen på en veldig god måte.

Vi må for det første ha systemer, rutiner, kompetanse og kvalitet for å behandle saken når skaden har skjedd. På mange måter er det utgangspunktet, slik jeg tolker interpellanten. Vi fikk i dag tiltaksplanen med navnet En god barndom varer livet ut. Den inneholder mange gode tiltak også på det feltet. Vi har nå under behandling i justiskomiteen et justisbudsjett for neste år som i stor grad og på en systematisk måte tar tak i det interpellanten peker på. Det er å bygge ut både kapasiteten og kvaliteten i politiets etterforskningsmiljøer og hos påtalemyndigheten. 69 årsverk

ligger inne i budsjettet. Det er etterlenget, det er etterspurt, og det kommer til god nytte ikke minst på dette feltet, det er jeg helt sikker på.

Jeg vil også nevne at det i justisbudsjettet ligger inne et forslag om 350 nye stillinger i politiet. Norge har trolig blant verdens best kvalifiserte og best utdannede politikorps, og det er klart at den kapasiteten og kompetansen er til stor nytte også når det gjelder å avdekke kriminalitet mot barn. Så det er viktig. Det er gledelig at ventetiden for dommeravhør ved barnehusene har gått ned fra 52 til 45 dager under denne regjeringen. Men det er et langt stykke igjen, og det gleder meg at statsråden understreker at det fortsatt skal jobbes med å få den ventetiden ytterligere ned.

Så er det politireformen, hvor alt tyder på at vi får større politidistrikter, og det viktigste resultatet av det er at det blir større fagmiljøer i hvert politidistrikt. Jeg har så stor tillit til politiet, på tross av de nevnte hendelsene, at når de klarer å samle seg, høste erfaringer på en bedre måte under bedre ledelse, har vi gjort et viktig og riktig grep fra dette stortinget ved å legge til rette for større fagmiljøer.

Jeg vil også peke på den generelle avvergingsplikt som gjelder for oss alle som norske borgere, enten som privatpersoner eller som offentlig ansatte, og som er nedfelt i straffeloven § 139, som går over og utenfor taushetsplikten. Taushetsplikten er nedfelt i en lang rekke lover, med de beste intensjoner, men det er et overordnet hensyn som er nedfelt i avvergingsplikten i straffeloven, som går på at urett skal forhindres. Det må kanskje tydeligere fram for flere. Når det gjelder forebygging, har vi også et stort politisk ansvar for å sørge for at skaden ikke skjer. Den nevnte tiltaksplanen er et godt utgangspunkt for det, og jeg henviser også her til statsbudsjettet for neste år, hvor det ligger 200 mill. kr ekstra til helsestasjoner og skolehelsetjeneste. Det ligger mye forebygging i det. Jeg vil også nevne de 27 mill. kr. ekstra som tilbud til voldsutsatte familier og familievernet. Det er mye viktig forebygging på et tidlig stadium i de budsjettpostene.

Jan Arild Ellingsen (FrP) [13:03:15]: La meg slutte meg til dem som gir interpellanten honnør for å reise en vanskelig og utfordrende debatt. Hvis dette hadde vært en enkel debatt, hadde vi ikke gjort jobben vår, men at den er så krevende som den er, er i seg selv tydelig på hvor vi ønsker oss. Jeg synes at selv om det er tragisk at vi er nødt til å ha debatten, er det en kvalitet at vi nettopp har den. Hadde vi ignorert den, hadde vi ikke stilt opp og tatt det ansvaret vi faktisk har.

Jeg har tenkt å starte et helt annet sted. Jeg har tenkt å starte med Baneheia-saken. Jeg tipper at de fleste her husker – dessverre, holdt jeg på å si – Baneheia-saken. En av de tingene som var en utfordring der, var bl.a. vurderingen av bevis. Underveis i rettsaken ble det en diskusjon om adgangen til å benytte bevis framskaffet av politiet, der Rettsmedisinsk institutt gikk inn og sa at de mente dette var feil. Det gode i dette var at Riksadvokaten etter hvert gikk inn, skar igjennom og var tydelig på hvem det er som avgjør hvilke bevis som kan brukes – det er domstolen. Det er altså slik at underliggende etater ikke har den rollen, og de skal ikke tilta seg en slik rolle. Hvorfor nevnes så dette? Jo,

jeg gjør det nettopp fordi selv de verste og vanskeligste sakene skal bidra til at vi skal bli flinkere framover. Hvis ikke ignorerer vi det vanskeligste av alt, nemlig å ta lærdom når det er på det aller, aller vanskeligste.

Selv om mye av dette sannsynligvis skyldes holdningsmessige utfordringer, vil jeg si at norsk politi gjennomgående er flinke. Allerede den andre sommeren min her på Stortinget hospiterte jeg ved Rettsmedisinsk institutt. Det var en utfordrende opplevelse, men det som imponerte meg, var hvor mange fantastisk flinke folk som var der. Den første sommeren her var jeg hos Kripos – og hadde akkurat den samme erfaringen. Når man får være med på å se igjennom en del av de virkelighetsbildene som viser hva Kripos står i til daglig, og som også andre politifolk står i, tar jeg av meg hatten for dem og gir dem honnør for den jobben de gjør. Det betyr ikke at vi er perfekte, men det betyr at norsk politi gjennomgående gjør en god jobb i forhold til det ansvaret de har. Når de så dessverre av og til ikke er der de skulle ha vært – som interpellanten var inne på og nevnte eksempler på – er i alle fall svaret helt klart at vi må høste erfaringer av det. Vi må være tydelige i bestillerrollen vår som politikere til departementet, som igjen må ta ansvaret nedover igjen. Hvis ikke vi gjør det, er vi indirekte med og straffer dem som har lidd de største tapene, og det mener jeg er umoralsk, det er uetisk, og det svikter politikerrollen. Derfor er dette en god og viktig debatt.

Læring, som statsråden og interpellanten var inne på når det gjelder erfaring, er nøkkelen til å bry seg, nøkkelen til å ta ting videre. Jeg opplever også at justisministeren og regjeringen gjennom handlingsplanen er tydelig på hvor man vil hen. Hadde man ikke brydd seg, kunne man bare sagt at man regner med at politiet håndterer dette, men det gjør man ikke. Flere statsråder går sammen, og regjeringen stiller opp og tar dette videre.

Man er også tydelig på hva man ønsker seg, hva man forventer at dette skal føre til. Jeg er også fornøyd med at man nå har lagt fram forslag til en kvalitetsgruppe som bl.a. statsråden og stortingsrepresentant Ulf Leirstein har vært en pådriver for å få til, for det viser en holdning – det viser den holdningen at vi skal ta lærdom av tidligere feil og svakheter. Det er vår plikt, og det skal vi selvfølgelig fortsette med.

Jeg er veldig glad for at statsråden er så tydelig på sin posisjon i systemet. Det siste jeg ønsker meg, er en statsråd som påtar seg etterforskningsmessig ansvar, eller som påtar seg påtalemessig ansvar, for det er ikke jobben til statsråden. Da har man til de grader brutt noe av det som er overordnet, nemlig å ha egen forståelse av sin egen posisjon i et system. På samme måte som Stortinget ikke sitter i regjering, er det slik at regjeringsmedlemmene ikke driver etterforskning, de har ikke påtaleansvar. Så jeg er veldig fornøyd med at statsråden er så tydelig på disse tingene.

Alt i alt håper jeg selvfølgelig – på samme måte som andre har vært inne på – at vi ikke får flere debatter av denne typen. Jeg tør ikke garantere det, for til syvende og sist er det avhengig av kvaliteten på den enkelte tjenestemann eller -kvinne der ute som sikkert gjør så godt de kan, men i en tøff og hektisk hverdag er det vel slik at selv i dette huset gjør man ting man gjerne skulle sett ugjort. Man be-

nytter formuleringer og uttalelser man skulle sett annerledes etterpå. Det tror jeg dessverre også gjelder for politiet. Den dagen vi har et feilfritt samfunn, er det ikke engang sikkert at vi trenger Stortinget.

Ole Mic Thommessen hadde her overtatt presidentplassen.

Kjell Ingolf Ropstad (KrF) [13:08:21]: Jeg vil også takke interpellanten for en veldig viktig og god interpellasjon. Jeg synes det er en bra måte å markere 25-årsdagen for FNs barnekonvensjon på.

Interpellanten har tatt utgangspunkt i nok en forferdelig sak, der vi ser at det som ikke skulle skje, skjedde igjen, og nok en gang var det pårørendes iherdige innsats som gjorde at den henlagte saken ble gjenopptatt. Alle er enige om at sånn skal det selvsagt ikke være. Da kommer spørsmålet om politiet har god nok kompetanse, og om de prioriterer saker der det er vold mot barn, høyt nok. Mitt svar er nei! Jeg synes det er trist å si det, men mitt klare svar er at kompetansen ikke er god nok, og at sakene ikke prioriteres høyt nok i dag.

Hvis man ser på hva som prioriteres, ser man f.eks. at etterforskinga tar lang tid. I noen saker tar den ekstremt lang tid. Det er komplekse saker, men man ser at det prioriteres å velge bort ressurser for å få sakene fortært gjennomført. Hvis man ser på lønn, er det klare tilbakemeldinger om at hadde man valgt å prioritere lønn høyere, hadde man kanskje klart – som interpellanten var inne på – å slippe en enorme «turn over», at folk flyttes, enten fordi de skal bruke sin enorme kompetanse på andre felt, eller fordi de synes det er spennende å velge andre felt, eller fordi lønna er høyere. Da kommer vi tilbake til kompetanse, for når gjennomtrekken er så stor, klarer man heller ikke bygge opp de robuste miljøene som trengs.

Vold mot barn er et enormt samfunnsproblem. Hvis man ser på tallene, har det vært en enorm endring. I 2006 ble det anmeldt 81 tilfeller av vold mot barn. I fjor ble det anmeldt 1 791 tilfeller. Det er en dramatisk endring, og selv om det er skummelt å si det, så er det jo til det positive, fordi sakene kommer fram i lyset. Sannsynligvis har mørketallene vært enda større før. Så all ære og «kred» til dem som har vært med på og satt dette i fokus, og som har sørget for at sakene kommer fram i lyset. Det viser det enorme ansvaret og det enorme omfanget saken har. Det viser også at det er helt avgjørende med en bred tilnærming. Som vi har debattert i denne saken, og som interpellanten også var inne på, handler det om noe mer enn bare justispolitikk. Det handler om den gode familiepolitikken, det handler om helse, det handler om skole, det handler om barnehage osv. Det handler om å avdekke ting tidligere og om å forebygge.

Man kunne også ha nevnt den saken som var her i Oslo for ikke lenge siden – saken med tiåringen der ingen så noe, eller det vil kanskje være riktig å si at ingen så noe, for det kunne nok kanskje ha vært avverget hvis man hadde vært flinkere til å si fra, som også representanten Werp var inne på.

Da handler det om den viktige jobben som skal gjøres

før vi kommer til justisfeltet. Det er avgjørende at man lykkes med politireformen, og jeg synes i den forstand også at det vil bety at man må ha større og mer robuste politidistrikt, som har en god nok kompetanse, og som klarer å takle disse sakene godt nok.

Det handler også om prioritet. I dag la regjeringa fram tiltaksplanen. Nå har jeg bare fått skimlet den. Den viser en helhetlig og tverrfaglig tilnærming som er bra. Men jeg skulle kanskje ha sett enda mer fokusering på at vold i nære relasjoner må bli en større del av politiutdanninga. I dag er det bare fire studiepoeng siste året på Politihøgskolen, der en tar for seg møte med ofre for vold i nære relasjoner. Det er kanskje ikke godt nok for å ruste studentene til den viktige oppgaven de får.

Så er det heller ikke signalisert en styrking av statens barnehus. Vi vet jo at det i 2013 ble gjennomført 2 662 dommeravhør. Gjennomsnittlig ventetid i 2013 var 57 dager. Det er altfor lang tid når den lovpålagte fristen på saker som gjelder sedelighet, er 14 dager. Og der kan man også se prioriteringer, for man kan gå fra barnehus til barnehus for å se hvordan politiet har prioritert sakene – det er enorme forskjeller. Så da er jeg glad for det trykket justisministeren, og også flertallet i Stortinget, har lagt på den saken.

Jeg vil også si at når politidirektøren i media for noen uker antydte at fristen bør være 30 dager, er det et farlig signal. Det er et signal om nedprioritering. Hvis et voksent menneske blir rammet, blir personen avhørt så raskt som mulig. Barn bør også bli avhørt så raskt som mulig, og så får man heller eventuelt gjennomføre et nytt avhør dersom det trengs.

Skal vi lykkes med å prioritere dette, skal vi lykkes med kompetansen, må vi alle prioritere det høyere, og da må vi sende andre signaler.

Geir Inge Lien (Sp) [13:13:51]: Eg vil starte med å takke interpellanten for å bringe eit sær viktig tema inn i stortingssalen. Kriminalitet som rammar barn, og som i sin ytste konsekvens tek livet av barn, fortener ein debatt i denne salen. Temaet må ikkje berre kome på dagsordenen kvar gong det er store medieoppslag, det må òg kome på dagsordenen kontinuerleg.

Barn som til dagleg lever under trugsmål om vald eller under redsel for å verte tekne livet av, er i ein umenneskeleg situasjon. Dette handlar om dei mest sårbare av oss alle. Og som alle veit: Vi vert forma av vår eigen barndom.

Mange av oss har lese den gripande boka om Christopher-saka, skriven av Jon Gangdal. Det er ei forteljing som bør fungere som ei lærebok i korleis ting kan gå aldeles gale både i hjelpeapparat og i politi. Spørsmål ein kan stille seg etter å ha lese ei slik historie, er korleis dette er mogleg, og korleis vi kan sikre oss at dette ikkje skjer igjen.

Kva betyr alle dei sakene vi ikkje får høyre om gjennom søkelyset til media – dei sakene som aldri vert etterforska på grunn av for vasstette skott mellom helsevesen, barnevern og politi?

Eg las ein kronikk skriven av ein person som jobbar som etterforskar av saker med vald mot barn, og eg merka meg den følgjande formuleringa:

«Ved å kvitte oss med naiviteten er vi med på å øke barns trygghet.»

I disse orda ligg det mykje. Vi kan ikkje kompromisere med rettstryggleiken til barna. Det er ikkje utenkjeleg, sjølv om det er totalt framandt for mange av oss, at spedbarn vert utsette for vald, eller at barn vert slått og døyr som følgje av skadane.

Poenget frå politisk hald må vere korleis vi kan betre systema og metodane for å hindre at slike ting skjer igjen. Ein ting er kva styringssignal vi gjev, og kva direktiv Riksadvokaten og politimeistrane gjev for ressurstilgang og prioriteringar, men når det gjeld å avdekkje kriminalitet mot barn, kan det ikkje stå på pengar.

Dei siste åra har det skjedd mykje på etterforskningsområdet av denne typen kriminalitet. Det har vorte etablert barnehus, noko som skal sikre at avhøyra av barn vert gjorde på ein best mogleg måte – dette for å sikre gode bevis tidleg i etterforskinga. I tillegg vert desse avhøyra ofte koordinerte med legeundersøkingar. Dette er eit satsingsområde vi bør byggje vidare på, og ikkje svekkje.

Vi må sørge for at politiet sikrar bevis tidleg, og at ein i dei tilfella kor ein er det minste i tvil om at eit barn kan vere utsett for kriminalitet, må setje i verk alle tilgjengelege tiltak. I tillegg må vi satse på forskning om temaet for å betre kunnskapsnivået om korleis ein kan avdekkje og førebyggje kriminalitet mot barn.

Sjølvsagt går teknologien framover, og ein kan avdekkje kriminelle handlingar ved hjelp av nye hjelpemiddel. Dette er hjelpemiddel vi skal bruke. I Christoffer-saka viste dette seg å vere avgjerande, idet ei fullstendig åstadsundersøking først vart gjennomført mange timar etter hendinga, og gjerningspersonane aktivt hadde fjerna spor.

Så skal ein vere veldig forsiktig med å gå inn i saker som framleis er under etterforsking. Der får politiet no gjere jobben sin, og så får vi sjå på utfallet når det eventuelt ligg føre ei rettskraftig avgjerd. Men eg er veldig oppteken av at ein skal lære av tidlegare saker – at politietterforskarar og justisfeltet oppnår kompetanseheving av å leie etterforskinga i desse konkrete sakene.

Vi må ta debattane i det offentlege rommet. Vi må våge å snakke om enkeltsaker i historia, slik at dei skjebnane som har vore, ikkje vert gløymde.

Det er viktig for meg frå denne talarstolen å presisere viktigheita av samarbeid mellom barnevernet, helsevesenet, skulehelsetenesta og politiet.

Kirsti Bergstø (SV) [13:19:12]: Det finnes mennesker i vårt samfunn som lever så langt ute på livets skyggeside at de knapt synes, med mindre flomlyset slås på og rettes i deres retning. Mange av dem er unger, mange av dem har søvnløse netter, tapt barndom, tapt skolegang, for siden å bli tapere i arbeidslivet.

Jeg vil takke interpellanten for å rette flomlyset i riktig retning i dag. Men jeg vil også takke regjeringen for å legge fram en tiltaksplan mot vold og seksuelle overgrep mot barn. Der ser vi mange tiltak, en del gjenkjennelige tiltak, som flere av oss har jobbet med før. Men jeg savner én ting, og det jeg savner aller mest, er midler. Jeg savner midler som kan gjøre at gode intensjoner og fine planer faktisk

merkes i utsatte barns hverdag. Ingen tror at veier bygges uten penger. Midler trengs også for å bygge barndom.

Vi vet at vold i nære relasjoner er et stort samfunnsproblem. Vi vet at altfor mange, veldig mange flere enn vi tror, rammes av vold, og vi vet at de mest alvorlige samfunnsproblemene også alltid har et barneperspektiv. Vi vet at det kan være like skadelig å være vitne til vold som å oppleve vold selv, at det kan være like skadelig å se mamma bli utsatt for vold som det er faktisk å oppleve slag eller terror på egen kropp. Derfor er jeg glad for at vi fikk lovfestet retten til krisesentre, for at vi i dag har et barneperspektiv på krisesentre, men vi savner fremdeles muligheten til å kunne leve i trygghet når du har kommet ut av det skjulete et krisesenter er, nemlig overgangsboliger for å kunne etablere deg på nytt og leve i trygghet.

Statsråden nevnte familievoldskoordinatorene, som gjør en utrolig viktig innsats og er et uvurderlig bidrag i kampen mot vold mot barn. Jeg har selv gjennom å være leder for barnevernet i min hjemkommune opplevd et godt samarbeid med familievoldskoordinatoren, som ikke kan berømmes nok av noen. Samtidig vet vi at JURK, Juridisk lovgivning for kvinner, har lagt fram en rapport som viser at familievoldskoordinatorene, selv om de er ansatt i 100 pst. stilling, gjerne har flere oppgaver lagt til jobben sin som gjør at de i realiteten ikke jobber fullt med det. Det tenker jeg kan være en utfordring framover. Det handler om at de midlene vi har satt av til oppgavene, må vi også sørge for brukes til oppgavene. Samtidig må vi være trygge på at politiet er der når det trengs. Da trenger vi et nært politi, og vi trenger et tilgjengelig politi. Derfor var det skuffende å se at selv om man valgte å styrke politiet med 350 nye stillinger, kom ingen av dem lengst nord, til Finnmark, og vi har også tillitsvalgte i politiet som tar kontakt og melder bekymring over for store områder å dekke som et resultat av det arbeidet som pågår nå. I hvert fall frykter de det – så får man se hva resultatet blir. Tilgjengelighet med tanke på folketall er en utfordring, men tilgjengelighet med tanke på areal er også en dimensjon når det handler om et trygt og nært politi som kan være der når det gjelder, og aller helst før det er for sent.

Mange har sagt at verken kompetansen eller samarbeidet rundt vold mot barn er bra nok i dag. Det kan vi enes om. Derfor trengs det et økt trykk på den lokale innsatsen også. Jeg savner flere lokale handlingsplaner, ikke for planenes skyld, men for samarbeidets skyld. Flere departementer står bak den tiltaksplanen vi har sett i dag, og som jeg ser fram til å ta et dypere dykk i, men vi trenger fremdeles et økt trykk på den lokale innsatsen gjennom at barnevern, politi, helsestasjon, brukerorganisasjoner og fagforeninger går i lag og ser hvordan vi sammen kan se unger i våre lokalsamfunn, og ha en tydelig strategi og rollefordeling for faktisk å hjelpe dem og belyse livets skyggeside, så alle kan komme ut av den.

Hårek Elvenes (H) [13:24:41]: Først en takk til interpellanten for å ha reist et meget viktig, alvorlig og vanskelig tema.

Før jeg går løs på dagens tema, for å si det sånn, må jeg replisere til foregående taler at når det gjelder de 350 po-

litistillingene som er foreslått i statsbudsjettet, er de ennå ikke ferdig fordelt. Så her er det absolutt håp om at det kan komme nye politistillinger til Finnmark.

De to sakene som ligger til grunn for dagens interpellasjon, har ett fellestrekk: Det var utenforstående, folk utenfor politiet, som gjorde at politiet måtte ta en ny kurs og ta opp igjen sakene. I Christoffer-saken var det en kritisk riksadvokat og en insisterende bistandsadvokat.

Når politiet konkluderer med at barn har tatt sitt eget liv, at selvskading har hatt døden som utgang, er det grunn til å være på vakt – da burde alarmklokkene ringe. Barn tar svært sjelden sitt eget liv, barn har en svært lite utviklet evne til å ta sitt eget liv. Da Christoffer, en gutt på åtte år, ble funnet død med et 17 cm langt kutt i kraniet, viste det seg i ettertid at det ikke var selvskading, men vold påført av andre.

Etterforskning av denne typen saker er vanskelig, det skal vi ha respekt for. Naivitet, godtroenhet og et blikk vendt bort gjør at det er vanskelig både å avdekke dette og etterforske det. Politiets vei inn i disse sakene er ofte gjennom varsling fra barnevernet eller en melding fra et sykehus, der det er en uforklarlig forskjell mellom de skadene barnet er påført, og den forklaringen som de nære pårørende gir som årsak til skaden.

Riksadvokaten har tatt affære i Monika-saken. Etterforskningsarbeidet og påtalearbeidet skal under lupen: Hvor sviktet det? Hvorfor sviktet det? Og hvordan kan man forhindre dette i framtiden? Hvorfor man ikke tok signalene internt i politietaten med tanke på å ta opp saken på nytt, er også et veldig interessant spørsmål.

Som statsråden sa i sitt innlegg, foreslår regjeringen å styrke politiet kraftig: 350 nye politistillinger, 50 nye politijurister og 19 nye stillinger i den høyere påtalemyndighet. Riksadvokaten har uttalt: Dette har vi ventet på i årevis.

Jeg er også fornøyd med og har merket meg med spesiell interesse at statsråden nevnte hvordan etterforskningsmiljøet skal styrkes i politiet: «standardisering av verktøy, rutiner og metoder, systematisk erfaringslæring og etablering av mer robuste, solide og spesialiserte fagmiljøer». For egen del kunne jeg tenkt meg å føye til, minister: «etterutdanning og sertifisering i faget». Litt av filosofien i norsk politi og etterforskning er at eleven skal lære av sin mester. Ja, en gang var mesteren til stede, men i dag er det så stort gjennomtrekk at det blir litt lite mester og litt mye at eleven lærer av eleven. Det er behov for å styrke etterutdannelsen både på Politihøgskolen og – ikke minst – for politi som er kommet ut i etterforskningsarbeid og trenger faglig påfyll.

Peter Christian Frølich (H) [13:28:45]: Statsrådens innlegg var en god og ryddig redegjørelse. Vi må ha stor respekt for at han ikke kan gå veldig dypt inn i enkeltsaker som er under etterforskning. Vi må også som stortingsrepresentanter være forsiktige. Men vi kan tillate oss noen betraktninger, og særlig føler jeg som representant fra Hordaland fylke at jeg må tillate meg noen betraktninger rundt Monika-saken som har vært i Sund kommune.

Det vi så i den saken, var mildt sagt veldig lite tillitvekkende. Man trenger ikke å ha stor innsikt i verken po-

litiarbeid, i politistrukturer eller i jus for å skjønne at ting trolig kunne og burde vært gjort annerledes. Men oppi all tragedien og i stormen av hendelser, avdekkinger og reaksjoner må vi også huske på at vi har noen sikkerhetsmekanismer som skal virke når alt annet feiler. De sikkerhetsmekanismene har på en måte fungert – dessverre for sent, dessverre for tungvint, aldri optimalt og dessverre kanskje også på grunn av eksterne personer og eksternt press, kanskje på grunn av godt journalistisk arbeid. Men mekanismene var der. Vi har f.eks. en klagemekanisme som etter mye om og men og iherdig innsats har ført til at etterforskningen er gjenopptatt. Spesialenheten er koblet inn, og Riksadvokaten har varslet en ekstern gransking og en grundig gjennomgang av saken for å kunne dra erfaringer fra den etterforskningen som har vært gjort. Dette er retts-sikkerhetsmekanismer som vi skal være glad for, som vi skal slå ring om, men som det er vårt ansvar å sørge for at fungerer bedre i framtiden.

Vi har også et finansierungsansvar. For eksempel har den høyere påtalemyndighet i lang tid varslet at de ikke har hatt mulighet til å kunne utføre sin tilsynsfunksjon på en god nok måte. Det rettes forhåpentligvis opp i det statsbudsjettet vi skal vedta i denne sal om ikke så lenge.

Det andre vi må sørge for, er at politiets etterforskningskompetanse i saker som disse økes, og at vi fatter vedtak som gjør at rettferdighet skjer når katastrofen først har inntruffet. Her har statsråden allerede redegjort for veldig mange gode tiltak: en «cold case»-gruppe, en rekke tiltak i politietaten for å løfte kvaliteten på politiets etterforskning, familievoldskoordinatorer i alle politidistrikt, spesialteam for å etterforske familievold og seksuelle overgrep, forbedring av dommeravhør, en restansedugnad i barnehusene, innføring av risikovurderingsverktøyet SARA og ikke minst den nye tiltaksplanen mot vold og overgrep mot barn og unge. Dette er tiltak som forhåpentligvis vil ruste politiet til å håndtere saker hvor den mest nedrige av de nedrigste forbrytelsene er begått, nemlig angrep og vold mot barn.

Karin Andersen (SV) [13:33:01]: Jeg vil takke for debatten. Slike saker er vanskelige, og av og til blir ord både litt flate og dumme. Det sies at en god barndom varer livet ut. Jeg vil heller si at både en god og en vond barndom varer i generasjoner. Men det vi har tatt opp her i dag, er at noen ikke engang får oppleve det.

Det er tydeligvis mye som gjøres, og det er jeg glad for. Men det vil alltid være knapphet på ressurser. Da må det å prioritere bety å prioritere, og ikke at det kommer sist allikevel. Det er en utfordring jeg har til statsråden til slutt her: Det er nettopp internt i politiet at dette faktisk skjer – at man prioriterer det når det gjelder organisering, at man prioriterer det når det gjelder kompetanseheving, at man prioriterer det når det gjelder å følge opp og sjekke ut at dette faktisk skjer.

Å prioritere må også bety at vi setter en merkelapp på pengene. Jeg vet at regjeringen ønsker at man skal bygge ut f.eks. skolehelsetjenesten som et veldig viktig forebyggende tiltak. Jeg er enig i det. Men setter vi ikke merkelapp på pengene, kan det like gjerne bli asfalt. Da er plutselig

det lokale selvstyret viktigere enn at disse barna får hjelp der de er. Og da er det ikke prioritering. Da er det: Bruk pengene til hva du vil. Derfor må det settes merkelapp på pengene.

Så sa representanten Lise Christoffersen at vi må være like oppmerksomme på, og kanskje også organisere det sånn, at beredskapsarbeid også handler om dette. Det er barn og også voksne – noen menn også – som lever i terrorveldet hele tida. De vet hvem terroristen er også. Politiet vet ofte også hvem terroristen er. Allikevel hjelper det ikke. Derfor vil jeg også utfordre statsråden på å se hva vi kan gjøre for f.eks. å få brukt omvendt voldsalarm mer. Det er en mekanisme vi har vedtatt, men som nesten ikke blir brukt. Da kan det jo være lovendringer som må til for at den kan bli brukt og beskytte liv og helse hos folk.

Flere har snakket om – f.eks. representanten Ropstad – flere studiepoeng. Flere har snakket om barnehusene. Jeg er veldig enig i at det er alvorlig når noen signaliserer at 30 dagers ventetid er sånn passelig. Nei, det er ikke det – det er ikke passelig, det er altfor lang tid. Vi må ha et mål som sier at dette skal skje med én gang.

Det er flere som også har tatt til orde for at etterutdanning og spesialisering må skje på en annen måte, men det er viktig at det skjer både i polititjenesten og i etterforskningen.

Statsråd Anders Anundsen [13:36:19]: La meg først si litt om omvendt voldsalarm, som interpellanten tok opp til slutt. Vi skal følge opp det og se i hvilken grad dette blir brukt av domstolene. Så langt blir det brukt i relativt få tilfeller, og vi må evaluere dette etter en stund. Men vi må ha erfaringstall for hvordan domstolene har valgt å bruke det virkemiddelet, som kan være et veldig viktig virkemiddel, særlig i den type saker hvor det foreligger dom for vold i nære relasjoner.

Jeg er også enig i at det er viktig at prioritere betyr prioritere. Om øremerking er det rette i alle sammenhenger, er jeg ikke like overbevist om, men vi må i alle fall følge opp ved at når vi sier at dette skal prioriteres i etterforskningen, så betyr det at det skal gå foran. Det står jo også i Riksadvokatens prioriteringsskriv at ved ressursmangel skal disse sakene gå foran. Det er hver eneste politimesters plikt å sørge for at det faktisk følges opp.

Så har jeg lyst til å si at det skjer utrolig mye godt arbeid i politiet. Disse debattene tar jo veldig ofte utgangspunkt i de sakene hvor det har sviktet, hvor det har gått galt, men vi må ikke sitte med det inntrykket at det alltid går galt, for det gjør det ikke. Det gjøres utrolig mye godt arbeid i politiet. Politiet jobber for å implementere lærdom på en bedre måte, og poenget med de tiltakene som er gjennomført så langt, er jo å se på hva som har skjedd i disse konkrete sakene – nettopp for å lære.

Så må jeg si at jeg synes dette har vært en veldig god debatt, også fordi den trekker inn et breddeperspektiv som er helt avgjørende når vi snakker om vold og seksuelle overgrep mot barn. Det er ikke bare en politisak, det er også, som mange av talerne i dag har vært inne på, et spørsmål om helsetjeneste, barnevern, sosial oppfølging og skole, og det er et spørsmål om oss som bor-

gere og det ansvaret vi tar som borgere i et slikt perspektiv.

Så er det berørt at det er stor forskjell mellom politidistriktene og også politidistriktenes mulighet og evne til å prioritere. Det er noe av svaret som skal ligge i politianalysen, som interpellanten også har vært inne på. Det er viktig å få til den kombinasjonen av det nære politiet og det spesialiserte og høykompetente etterforskningspolitiet som vi må ha for denne typen saker. Jeg er overbevist om at vi skal klare å levere på det sammen i denne sal etter at politireformen blir vedtatt.

Så tror jeg vi også skal ta med oss alt det ekteføyte engasjementet som innleggene på denne talerstol har vist. Det er nemlig et grunnleggende og avgjørende fundament for at vi skal kunne lykkes. Derfor vil jeg til slutt komme med – ikke en pekefinger, men noe vi skal huske på som ansvarlige politikere: Vi bør i denne typen situasjoner og denne typen saker være forsiktige med å lage et politisk spill av noe vi egentlig alle er enige om skal prioriteres. Da bør vi – posisjon og opposisjon – spille hverandre gode. Det fortjener disse barna.

Presidenten: Dermed er debatten i sak nr. 6 ferdig.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er da klar til å gå til votering.

Det foreligger ikke noe voteringstema i sak nr. 1.

Votering i sak nr. 2

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

l o v

om endringer i plan- og bygningsloven (forenklinger mv. i plandelen)

I

I lov 27. juni 2008 nr. 71 om planlegging og byggesaksbehandling gjøres følgende endringer:

§ 1-8 femte ledd skal lyde:

For områder langs vassdrag som har betydning for natur-, kulturmiljø- og *friluftsinnteresser*, skal kommunen i kommuneplanens arealdel etter § 11-11 nr. 5 *vurdere å fastsette grense på inntil 100 meter der bestemte angitte tiltak mv. ikke skal være tillatt.*

§ 3-1 første ledd bokstav g skal lyde:

g) ta *klimahensyn, herunder gjennom løsninger for energiforsyning og areal og transport*

§ 3-6 andre ledd skal lyde:

Kongen kan ved forskrift *fastsette nærmere* hvilke oppgaver, områder og myndigheter dette gjelder, herunder at det til planer for større sammenhengende natur- og friluftsområder omkring byer og tettsteder kan fastsettes fel-

les planbestemmelser om utøvelse av næringsvirksomhet og om ferdsel.

§ 4-1 skal lyde:

§ 4-1. *Planprogram*

For alle regionale planer og kommuneplaner, og for reguleringsplaner som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det som ledd i varsling av planoppstart utarbeides et planprogram som grunnlag for planarbeidet. *Kongen kan ved forskrift gjøre unntak fra kravet om planprogram for reguleringsplaner.*

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, planprosessen med frister og deltakere, opplegget for medvirkning, spesielt i forhold til grupper som antas å bli særlig berørt, hvilke alternativer som vil bli vurdert og behovet for utredninger. Forslag til planprogram sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn *senest* samtidig med varsling av planoppstart. Planprogrammet fastsettes ordinært av planmyndigheten.

Dersom berørte regionale og statlige myndigheter på grunnlag av forslag til planprogram vurderer at planen kan komme i konflikt med nasjonale eller viktige regionale hensyn, skal dette framgå av uttalelsen til forslaget til planprogram.

Dersom planen kan få vesentlige miljøvirkninger i en annen stat, skal planmyndigheten sende forslag til program for planarbeidet til berørte myndigheter i denne staten til uttalelse.

§ 5-5 første ledd tredje punktum skal lyde:

Dersom kommunen og innsigelsesorganet er uenig om adgangen til å fremme innsigelse etter denne bestemmelsen er avskåret, avgjør departementet spørsmålet *når innsigelsessaken er sendt til departementet.*

§ 5-6 skal lyde:

§ 5-6. *Mekling og avgjørelse av departementet*

Finner kommunen ikke å kunne ta hensyn til innsigelsen, skal det ordinært foretas mekling mellom partene. Dersom enighet ikke oppnås, treffer kommunen planvedtak og sender planen og innsigelsen, med meklerens tilråding, til departementet. Departementet avgjør om innsigelsen skal tas til følge og planen endres.

Kommunen skal innen to uker etter kommunestyrets vedtak oversende saken til fylkesmannen. Fylkesmannen bør innen fire uker etter at saken er mottatt fra kommunen, oversende innsigelsene til departementet. Fristen for fylkesmannen kan forlenges med ytterligere seks uker dersom det er nødvendig i store og kompliserte saker, og der det er behov for ytterligere avklaring mv.

Kongen avgjør hvem som skal være mekler.

§ 7-1 andre ledd skal lyde:

Planstrategien skal redegjøre for viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer, vurdere langsiktige utviklingsmuligheter og ta stilling til *langsiktige utviklingsmål* og hvilke spørsmål som skal tas opp gjennom videre regional planlegging.

§ 8-1 tredje ledd skal lyde:

Som del av regional plan skal det samtidig utarbeides et handlingsprogram for gjennomføring av planen.

§ 8-4 andre ledd tredje punktum skal lyde:

Etter at planen er vedtatt, har fylkeskommunen ansvar for å avklare om innvendinger står ved lag og eventuelt sende planen videre til departementet.

§ 11-8 første ledd andre punktum skal lyde:

Hensyn og forhold som inngår i andre ledd bokstav a til f, kan markeres i arealdelen som hensynssoner med tilhørende retningslinjer og bestemmelser.

§ 11-8 tredje ledd bokstav e skal lyde:

e) Sone med krav om felles planlegging for flere eiendommer, herunder med særlige samarbeids- eller *eierformer, samt omforming og fornyelse.*

Bestemmelser til denne sonen kan fastsette at flere eiendommer i et område skal undergis felles planlegging og at det skal brukes særskilte gjennomføringsvirkemidler. Det kan også gis bestemmelser med hjemmel i § 11-9 nr. 3.

§ 11-8 tredje ledd bokstav f skal lyde:

f) Sone hvor gjeldende reguleringsplan fortsatt skal gjelde *uendret. Ved bruk av denne hensynssonen skal kommunen vurdere om reguleringsplanene er i samsvar med nasjonale og regionale interesser.*

§ 11-11 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. omfang, lokalisering og utforming av bygninger og anlegg til landbruk og reindrift som nevnt i § 11-7 *andre* ledd nr. 5,

§ 12-2 tredje ledd skal lyde:

For områderegulering som innebærer vesentlige endringer av vedtatt kommuneplan gjelder §§ 4-1 og 4-2 andre ledd.

§ 12-3 tredje ledd skal lyde:

Private forslag må innholdsmessig følge opp hovedtrekk og rammer i kommuneplanens arealdel og foreliggende områdereguleringer. Ved vesentlige avvik gjelder kravene i §§ 4-1 og 4-2 andre ledd.

§ 12-4 femte ledd skal lyde:

Er bygge- og anleggstiltak som hjemles i plan fremmet med bakgrunn i privat reguleringsforslag etter § 12-11, ikke satt i gang senest *ti* år etter at planen er vedtatt, skal kommunen for avgjørelse av byggesøknad for nye utbyggingssområder etter planen, påse at planen i nødvendig grad er oppdatert. Tiltakshaver er ansvarlig for å skaffe nødvendige opplysninger og dokumentasjon for kommunens vurdering.

§ 12-7 første ledd nr. 1 skal lyde:

1. *grad av utnyttning*, utforming, herunder estetiske krav, og bruk av arealer, bygninger og anlegg i planområdet,

§ 12-7 første ledd nr. 8 skal lyde:

8. krav om tilrettelegging for forsyning av vannbåren varme til ny *bebyggelse og at det er tilknytningsplikt etter § 27-5,*

§ 12-9 skal lyde:

§ 12-9. *Behandling av planprogram for planer med vesentlige virkninger*

For planer som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn, skal det utarbeides planprogram etter reglene i § 4-1.

Forslag til planprogram skal sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn *senest* samtidig med varsel om oppstart av planarbeidet. Forslaget skal også gjøres tilgjengelig gjennom minst én avis som er alminnelig lest på stedet og elektroniske medier. Frist for å gi uttalelse skal være minst seks uker.

Kommunen avgjør om planprogram skal fastsettes. Planprogrammet fastsettes ordinært av kommunestyret. Kommunestyret kan delegere myndigheten til å fastsette planprogram i samsvar med kommunelovens regler.

§ 12-10 skal lyde:

§ 12-10. *Behandling av reguleringsplanforslag*

Forslag til reguleringsplan sendes på høring og legges ut til offentlig ettersyn. Planforslaget gjøres tilgjengelig gjennom elektroniske medier. Frist for å gi uttalelse og eventuelt fremme innsigelse skal være minst seks uker. *Dersom reguleringsplan er underlagt krav om konsekvensutredning etter § 4-2, skal konsekvensutredningen følge planforslaget.*

Registrerte grunneiere og festere og så vidt mulig andre rettighetshavere i planområdet samt naboer, skal når de blir direkte berørt, på hensiktsmessig måte underrettes om forslag til reguleringsplan med opplysning om hvor det er tilgjengelig.

Når fristen er ute, tar kommunen saken opp til behandling med de merknader som er kommet inn. *Forslaget bør være ferdigbehandlet for vedtak innen tolv uker. Fristen kan forlenges med ytterligere seks uker dersom det er nødvendig i store og kompliserte saker og der det er behov for ytterligere avklaring mv.*

For private reguleringsforslag gjelder i tillegg § 12-11.

§ 12-11 tredje punktum skal lyde:

Finner ikke kommunen grunn til å fremme forslaget, skal forslagsstilleren *innen tre uker* underrettes ved brev.

§ 12-13 tredje ledd første punktum skal lyde:

Departementet kan, selv om det ikke er reist innsigelse, oppheve *hele eller* deler av planen eller gjøre de endringer som finnes påkrevd, dersom den strider mot nasjonale interesser eller regional plan.

§ 12-14 andre ledd andre punktum oppheves.

II

Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer.

Presidenten: Det votes over I og II.

Votering:

Komiteens innstilling til I og II ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 3

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre slikt vedtak til

Lo v

om endringer i industrikonsesjonsloven og vassdragsreguleringsloven

I

I lov 14. desember 1917 nr. 16 om erverv av vannfall mv. skal § 2 tredje ledd nr. 13 nytt syvende ledd lyde:

Avgiften til staten skal bidra til finansiering av forskning, utvikling, opplæring og informasjon innenfor energi- og vassdragsområdet. Avgiften til staten kan i ekstraordinære tilfeller dekke utgifter til å forebygge, erstatte og avbøte skader som følge av, eller i forbindelse med, kraftutbygginger eller reguleringer.

II

I lov 14. desember 1917 nr. 17 om vassdragsreguleringer gjøres følgende endringer:

§ 11 nr. 2 første ledd skal lyde:

Avgiften til staten skal bidra til finansiering av forskning, utvikling, opplæring og informasjon innenfor energi- og vassdragsområdet. Avgiften til staten kan i ekstraordinære tilfeller dekke utgifter til å forebygge, erstatte og avbøte skader som følge av, eller i forbindelse med, kraftutbygginger eller reguleringer.

§ 12 nr. 21 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Tvangsmulkten tilfaller statskassen.

§ 13 annet ledd første punktum skal lyde:

Denne godtgjørelse tilfaller statskassen.

III

Loven gjelder fra det tidspunkt Kongen bestemmer.

Presidenten: Det votes over I til og med III.

Votering:

Komiteens innstilling til I til og med III ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det votes over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Votering:

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 4

Presidenten: Under debatten er det satt frem to forslag. Det er

- forslagene nr. 1 og 2, fra Rasmus Hansson på vegne av Miljøpartiet De Grønne

Det votes over forslagene nr. 1 og 2, fra Miljøpartiet De Grønne.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre en årlig norsk klimaprocent til klimatiltak i utlandet, tilsvarende én prosent av brutto nasjonalinntekt (BNI).»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen i 2014 overføre 25 mrd. kroner fra Statens pensjonsfond utland til FNs grønne klimafond, forutsatt at fondet blir operasjonelt som planlagt.»

Votering:

Forslagene fra Miljøpartiet De Grønne ble med 100 mot 2 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 13.44.11)

Komiteen hadde innstilt:

Dokument 8:64 S (2013–2014) – representantforslag fra stortingsrepresentanten Rasmus Hansson om en norsk klimaprocent – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 5

Komiteen hadde innstilt:

I

Stortinget ber regjeringen videreføre og videreutvikle Direktoratet for forvaltning og IKTs (Difis) arbeid for kompetansespredning om miljø- og klimahensyn og livs-sykluskostnader innenfor gjeldende budsjettammer, og stadfeste at rådgivning om miljø- og klimahensyn og livs-sykluskostnader i offentlige anskaffelser er definert som Difis ansvarsområde.

II

Dokument 8:91 S (2013–2014) – representantforslag fra stortingsrepresentantene Ola Elvestuen, André N. Skjelstad og Terje Breivik om Direktoratet for forvaltning og IKTs (Difis) rolle for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Presidenten: Det foreligger ikke noe voteringstema i sak nr. 6.

*Sak nr. 7 [13:44:47]**Referat*

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat. Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 13.45.